

Čipkárské ZVESTI

ŠTVRTROČNÍK PRE OBYVATEĽOV OBCE BRUSNO
ROČNÍK XI. / 2. ČÍSLO / JÚL 2020

Príhovor starostu

Vážení občania, priatelia,

v prvom rade sa vám chcem všetkým poďakovať, že v boji s pandémiou koronavírusu sa veľká väčšina z vás správala zodpovedne, disciplinovane, ohľaduplne. Boli ste empatickí a všímaví voči svojim rodičom, starým rodičom, susedom a ľuďom okolo vás. Robili ste pre nich nákupy v obchodoch, lekárnach, šli ste ochranné rúška pre seba, svojich najbližších a susedov. O tom, že ste pomáhali, viem z osobných stretnutí, ale aj z telefonátov. Za všetko, čo ste spravili pre dobro druhých, vám zo srdca ďakujem. Boj s pandemiou síce ešte nie je vyhratý. Zatiaľ vyhrávame a verím, že spoločne aj zvíťazíme. Aj naďalej musíme byť zodpovední a disciplinovaní, nesmieme poľaviť v nastavenom trende, pretože aj jasne vyhratý polčasový výsledok futbalového zápasu je častokrát na konci prehratý zápas, o čom som sa veľakrát aj sám presvedčil.

Na druhej strane ma veľmi mrzí a som sklamaný a smutný z toho, koľko z vás, hlavne žijúcich v susedstve, je rozhádaných. Nezdravíte sa, robíte si napriek a nedokázate spolu komunikovať. Rozprávať sa o problémoch a riešiť ich pritom nie je vôbec také komplikované, ako sa to na prvý pohľad môže zdať. Čo keby ste si, napríklad aj cez plot, pri káve, čaji, či pri vínu, povedali, čo vám prekáža, čo vás obťažuje alebo otravuje (dym, smrad, hluk, hlasná hudba, a pod.)? Prečo chcete, aby takéto komunikačné nezhody riešila obec? Niekedy stačí slušne dohovoriť susedovi a ten si, na základe slušného jednanie, väčšinou dá povedať a vec môže byť rýchlo vyriešená. My na úrade o tom nemusíme ani vedieť.

Verte, že susedia majú právo byť nahnevaní, keď majú návštevu, oddychujú na terase, robia v záhrade alebo dokonca vyvesili bielizeň a vy sa rozhodnete páliť mokré listie! Štiplavý dym sa plazí po celej obci a otravuje nielen susedov, ale aj ostatných. Aj tu platí staré známe: „čo nechcete, aby ľudia robili vám, nerobte ani vy im“. Pálením v záhrade môžete dokonca porušiť Zákon o ochrane pred požiarmi, ktorý v § 14 ods. 2 písm. hovorí, že fyzická osoba nesmie:

- a) fajčiť alebo používať otvorený plameň na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru,
- b) vypalovať porasty bylín, kríkov a stromov,
- c) zakladať oheň v priestoroch alebo na miestach, kde môže dôjsť k jeho rozšíreniu.

Za uvedené priestupky na úseku ochrany pred požiarmi môže Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru podľa § 61 ods. 4 písm. a) alebo f) uložiť fyzickej osobe, ktorá sa dopustí priestupku, pokarhanie alebo pokutu do výšky 331 €.

Tu z našej strany ani tak nejde o udeľovanie pokút, či o nejaké stráženie. Je to skôr výzva k tomu, aby sme sa ku sebe nesprávali egoisticky, ale aby sme brali ohľad na susedov a ostatných občanov.

Chcel by som sa ešte pristiaviť pri Čipkárskom 2020 a poďakovať všetkým tým, ktorí prijali výzvu „Čipkársko 2020 – varíme doma“. Svojou účasťou ste prispeli k podpore súdržnosti čipkárskej obce a k ucteniu pamiatky našich predkov, ktorí nám zanechali toto jedlo. Ďakujem aj umelcom za účasť na virtuálnej výstave usporiadanej pri príležitosti 596. výročia prvej písomnej zmienky o obci Brusno. Verím, že o rok sa budeme môcť spolu stretnúť na akcii Čipkársko 2021.

Prajem vám príjemné prežitie letných dovolenkových mesiacov, hlavne v zdraví a rodinnej pohode.

Jozef Šimeček, starosta obce

Obecné zastupiteľstvo informuje

Uznesenia zo štrnásteho zasadnutia

obecného zastupiteľstva obce Brusno konaného
dňa 20. apríla 2020

A/schvaľuje

1. Zmenu rozpočtu č. 1/2020 vykonanú rozpočtovým opatrením podľa § 14 ods. 2 písm. a) zákona č. 583/2004 Z. z., konkrétne presun rozpočtových prostriedkov v rámci schváleného rozpočtu (zakúpenie čerpadla Piranha S26/2 v sume 1 836, - eur do budovy Čističky odpadových vôd – vyrovnávací nádrž a zakúpenie stolov a stoličiek do budovy Miestneho kultúrneho strediska a Obecného úradu), pričom sa nemenia celkové príjmy a celkové výdavky nasledovne:

Program	Funkčná klasifikácia	Ekonomická klasifikácia	Slovné označenie	Suma rozpočtových výdavkov
Bežné výdavky				
6.2	05.2.0	635004	prevádzkových strojov, prístrojov, zariadení tech.	- 1 836,00
8.2	08.2.0	637002	konkurzy a súťaže (Čipkárskô)	- 16 170,00
8.2	08.2.0	633001	interiérové vybavenie	+ 16 170,00
Kapitálové výdavky				
6.2	05.2.0	713004	prevádzkových strojov, prístrojov, zariadení tech.	+ 1 836,00

2. Všeobecne záväzné nariadenie č. 2/2020 o určení miesta a času zápisu dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky pre školský rok 2020/2021.
3. Všeobecne záväzné nariadenie č. 3/2020, ktorým sa mení a dopĺňa prevádzkový poriadok pohrebiska a domu smútku č. 77/2011.
4. Knižničný a výpožičný poriadok obecnej knižnice Brusno.
5. Cenník služieb a poplatkov obecnej knižnice Brusno – tvorí prílohu uznesenia.
6. Podľa § 9 ods. 2 písm. a) a § 9a ods. 8 písm. e) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v z. n. p. trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov obecného zastupiteľstva predat' časť pozemku par. C KN č. 1004/1, druh pozemku záhrada o výmere 653 m² vedený na LV 752 z ktorej bola GP č. 10834711-14/2019 zo dňa 03. 01. 2020 novovytvorená parcela C KN 1004/5 druh pozemku záhrada o výmere 27 m² katastrálne územie Brusno, kupujúcim Ing. Andrejovi Chválíkovi s manželkou Simonou Chválíkovou, Sopotnická 776/5, 976 62 Brusno za kúpnu cenu 10 euro/m² a to z dôvodu hodného osobitného zreteľa, ktorým je malá výmera pozemku a cena za vypracovanie znaleckého posudku a náklady na obchodno-verejnú súťaž alebo dražbu by prevyšovala kúpnu cenu pozemku. Predmetný pozemok je bezprostredne prilahlý k stavebnému pozemku kupujúcich. Kúpnu zmluvu vypracuje Obecný úrad Brusno, náklady na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností uhradí kupujúci.

7. Vypracovanie projektovej dokumentácie na opravu oporného múru pod Domom smútku metódou „Sanácia a stabilizácia múru pomocou zemných klincov a následne realizácia torkréty na múre + realizácia odvodňovacích prepichov“.
8. Žiadosť o odkúpenie nehnuteľného majetku obce pozemok C KN 2/2 na základe uznesenia obecného zastupiteľstva č. 31/B8/2018 zo dňa 04. 06. 2018 pre Lukáša Fógela 976 53 Sihla 91, Zuzanu Fógelovú Vrzalovú, 976 62 Brusno, Lúka 731/84.

B/ berie na vedomie

1. Správu hlavného kontrolóra o výsledku kontroly správnosti, zákonnosti, účelnosti a efektívnosti pri hospodárení s finančnými prostriedkami v ZUŠ Brusno od 01. 01. 2018 do 30. 06. 2019.
2. Správu hlavného kontrolóra o výsledku kontroly vymáhania pohľadávok po lehote splatnosti v rozpočtovom hospodárení obce Brusno od 01. 01. 2018 do 30. 06. 2019.
3. Správu o kontrole uznesení prijatých 11.12.2019 a nesplnených uznesení k 31. 12. 2019.
4. Správu o kontrole uznesení prijatých 22. 01. 2020.
5. Ročnú správu o kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra Obce Brusno za rok 2019.
6. Informatívnu správu hlavného kontrolóra Obce o stave ochrany majetku obce, správe pohľadávok a o výsledkoch kontroly hospodárenia s majetkom obce.

C/ ruší

1. Uznesenie obecného zastupiteľstva č. 31/B8/2018 zo dňa 04. 06. 2018 odpredaj pozemkov pre Vrexim spol. s r.o. Brusno 140, konateľ spoločnosti Ladislav Vrzal z dôvodu:
  - po uvedenom pozemku je zabezpečený prístup mechanizmami na hrádzu Hrona,
  - uvedený pozemok sa nachádza v ochrannom pásme cesty III. triedy a rieky Hron, podľa územného plánu obce bodu 1.7 zásady a regulatívy umiestnenia dopravného a technického vybavenia v oblasti dopravnej infraštruktúry v zastavanom území obce:
    - 1.2 rezervovať územie pre rekonštrukciu cesty III/2430 (oprava cestného mosta),
    - 1.3 rezervovať územie pre realizáciu a prestavbu jestvujúcich trás miestnych komunikácií,
    - 1.4 organizáciu dopravnej prevádzky podriadiť funkčnému členeniu komunikačnej siete v zastavanom území a preferenciu nemotoristickej dopravy v tomto priestore,
  - v oblasti vodného hospodárstva 2.11 realizovať opatrenia na ochranu intravilánu obce pred povodňami.

D/ odporúča

1. Starostovi obce po prerokovaní žiadosti pána Lukáša Fógela s manželkou o odkúpenie pozemku C KN 2/2 na komisii životného prostredia a výstavby, lesného a vodného hospodárstva pozvať menovaných na najbližšie zasadnutie obecného zastupiteľstva.
2. Starostovi obce zrealizovať proces verejného obstarávania na opravu budovy s. č. 606 „stará škola“ v I. až III. etape (I. etapa – predajňa, II. etapa – záchranná služba, III. etapa – stolárska dielňa) s podmienkou možnosti zrušenia súťaže a neuzatvorenia zmluvy s úspešným uchádzačom v prípade nedostatku finančných prostriedkov z dôvodu znižovania podielových daní.

Ing. Jozef Šimeček, starosta obce

Uznesenia z pätnásteho zasadnutia

obecného zastupiteľstva obce Brusno konaného
dňa 24. júna 2020

A/schvaľuje

1. Zmenu rozpočtu č. 2/2020 vykonanú rozpočtovým opatrením podľa § 14 ods. 2 písm. a) zákona č. 583/2004 Z. z. konkrétne presun rozpočtových prostriedkov v rámci schváleného rozpočtu, pričom sa nemenia celkové príjmy a celkové výdavky nasledovne:

Program	Funkčná klasifikácia	Ekonomická klasifikácia	Slovné označenie	Suma rozpočtových výdavkov
Bežné výdavky				
8.2	08.2.0	633001	Interiérové vybavenie	-2 281,00
6.1	05.1.0	627	Príspevok do DDS	+180,00
1	01.1.2	627	Príspevok do DDS	+1 700,00
8.1	08.1.0	642002	Dotácia FK 34	-8 000,00
9.2	09.1.2	633004	Prevádzkové stroje, prístroje, zariadenia ZŠ	-2 300,00
9.2	09.1.2	635006	Údržba budov, objektov alebo ich častí ZŠ	+10100,00
Kapitálové výdavky				
6.2	05.2.0	713004	Prevádzkových strojov, prístrojov, tech. zariadení	+ 401,00
9.2	09.1.2	721002	Základná škola, školská jedáleň- konvektomat	-7 800,00
8.1	08.1.0	722001	Spolufinancovanie a dobudovanie rekonštrukcie kabín	+8 000,00

- navýšenie finančných prostriedkov na zakúpenie čerpadla Piranha S26/2 o sumu 400,80 € do budovy ČOV – vyrovnávacia nádrž (z 1 836 € na 2 236,80 €),
- presun finančných prostriedkov v rámci schváleného rozpočtu, spolufinancovanie „Projektu podpory rekonštrukcie, výstavby a do budovania futbalovej infraštruktúry v rokoch 2019 – 2021“, znížením výšky dotácie pre FK 34 Brusno-Ondrej zo sumy 26 000 € na 18 000 € a zvýšenie kapitálových výdavkov na spolufinancovanie a dobudovanie rekonštrukcie kabín o 8 000 €,
- presun finančných prostriedkov, schválených zriaďovateľom na rok 2020, na zariadenie školského stravovania (školská jedáleň) ZŠ s MŠ Brusno vo výške 10 000 € na maliarske práce v ZŠ.

2. Záverečný účet obce Brusno za rok 2019 a celoročné hospodárenie s výhradou § 16 ods. 10 písm. b) zákona č. 583/2004 Z. z.
3. Použitie prebytku hospodárenia za rok 2019 vo výške 241 509 € nasledovne:
  - prídely do rezervného fondu vo výške 10% t. j. 24 151 €;
  - prevod do peňažných fondov obce a následné použitie na kapitálové výdavky v roku 2020 vo výške 217 358 €.
4. Účtovný výsledok hospodárenia obce – stratu vo výške 53 411 € – usporiadať v prospech účtu 428 – nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov.
5. Opatrenie: do budúcnosti venovať väčšiu pozornosť pri spracovávaní a zverejňovaní údajov.

6. Plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce na 2. polrok 2020.
7. Vypracovanie projektovej dokumentácie na rozšírenie kapacity ČOV – linka č. 2 technologická časť.
8. Vypracovanie projektovej dokumentácie SO 04 vodovod a prípojky pre stavbu „Brusno časť Dubinka, odvedenie zosuvového územia a objekty inžinierskych sietí – vodovod, dažďová kanalizácia, NN elektrika, STL plynovod, verejné osvetlenie“.
9. Zverejnenie zámeru prenajať obecný majetok z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Obecné zastupiteľstvo obce Brusno uznesením č. 17A / 2020 zo dňa 24. 06. 2020 schválilo zámer prenájmu časti obecného pozemku 50 m² z parcely C KN 426/2, trvalý trávny porast o celkovej výmere 2267 m² vedený na LV 752 katastrálne územie Brusno, Ing. Katarína Elekovéj, Kúpeľná 333, 976 62 Brusno v zmysle § 9 a ods. 9 písm. c) zákona č. 138/1991 Zb. a to z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Žiadateľka plánuje pozemok využívať na rekreačné účely. Podmienky nájmu budú vyšpecifikované v nájomnej zmluve, ktorú spracujú právnicki.

B/ berie na vedomie

1. Kontrolu plnenia uznesení z 22. 01. 2020.
2. Kontrolu č. 2/2020 – kontrola použitia verejných prostriedkov z rozpočtu Obce Brusno poukázanej Základnej škole s materskou školou Brusno, Školská 622, Brusno v nadväznosti na plnenie Mandátnej zmluvy uzatvorenej v zmysle Obchodného zákonníka dňa 14. 09. 2011 medzi Základnou školou s materskou školou Brusno a FÁBER DANCE, s.r.o.
3. Kontrolu č. 3/2020 – kontrola prevodu vlastníctva majetku obce v roku 2019.
4. Odborné stanovisko hlavného kontrolóra obce k záverečnému účtu Obce Brusno za rok 2019.
5. Informáciu starostu obce o predloženej ponuke SSE, zameranej na modernizáciu verejného osvetlenia v obci.
6. Žiadosť pána Štefana Rusnaka, Rad 597/1, 976 62 Brusno, o odkúpenie časti pozemku E KN 615/1 pod stavbu, druh pozemku - orná pôda. Po legalizácii stavby bude žiadosť opätovne prerokovaná v obecnom zastupiteľstve.
7. Informáciu starostu obce (uvedené nižšie).
8. Informáciu zástupcu starostu obce (uvedené nižšie).
9. Informáciu finančnej komisie – žiadosť GL systém spol. s r. o. „v likvidácii“ o započítanie pohľadávky, ktorá vznikla z dôvodu neuhradenia nájmu v zmysle nájomnej zmluvy od mája 2019. Nájomcovia navrhujú celkovú dlžnú sumu vo výške 2 726 € započítať s investíciou do budovy Starej školy s. č. 606, kde investovali do výmeny okien sumu 2 588, 84 €, ďalej žiadosť o zmenu VZN č. 4/2019, projekt revitalizácie učební v ZŠ s MŠ Brusno.

C/ neschvaľuje

1. Odpredaj nehnuteľného majetku obce pozemku C KN 1007, druh pozemku záhrady o výmere 188 m² pre pána Maroša Behúla z dôvodu, že uvedené plochy sú rezervované na občiansku vybavenosť a na dotvorenie významného verejného priestoru v rámci severného centra. Ponad uvedenú parcelu sú vedené vzdušné vedenia NN prípojk a telekomunikácií. Trváme na stanoviskách obecného úradu zo dňa 12. 08. 2019 a stanovisku komisie ŽP, výstavby, lesného a vodného hospodárstva zo dňa 05. 08. 2019.
2. Odpredaj pozemku C KN 2/2 o výmere 449 m² v rámci podanej žiadosti pána Lukáša Fógela s manželkou.
3. Započítanie pohľadávky spol. GL- systém SK spol. s r. o. „v likvidácii“ vo výške 2 726 €.

D/ odporúča

1. Starostovi obce výber a uzavretie zmluvy od 01. 08. 2020 na prevádzkovanie ČOV a činnosti s tým spojené so spoločnosťou, ktorá predloží najvýhodnejšiu ponuku.
2. Starostovi obce a zástupcovi starostu obce zúčastniť sa dobrovoľnej dražby, ktorej predmetom bude parcela registra „C“ číslo 426/1 o výmere 1170 m², zapísaná na LV číslo 935, ktorá tvorí prístupový komunikáciu pre bytové domy s. č. 330, 333, 336 a rodinné domy s. č. 327, 332, 334, 336.

3. Starostovi obce upraviť právne vzťahy ohľadom nájomnej zmluvy č. 72/2013, nakoľko v súčasnosti nie sú priestory využívané v súlade s nájomnou zmluvou.
4. Starostovi obce pripraviť doplnenie VZN č. 4/2019 v zmysle požiadavky PaedDr. Lukáša Šmídu, PhD., CVČ Brusno pri ZŠ s MŠ, Školská 662 Brusno (§ 4 ods. 3 - zmena z hotovostnej platby na platbu na účet, resp. poštovou poukážkou)

Informácie starostu obce:

- o ukončení nájomného vzťahu nájomcu Základná umelecká škola, Pod Dubinkou 212, Brusno v priestoroch Domu tradičných umení, Ondrejská 576/42 – trojmesačná výpovedná lehota k 01. 09. 2020 z dôvodu havarijného stavu budovy,
- o priebehu a výsledkoch verejného obstarávania na rekonštrukciu starej budovy základnej školy s. č. 606, pán starosta vyzval poslanca Miroslava Balca, člena výberovej komisie, aby informoval o verejnom obstarávaní na rekonštrukciu starej školy s. č. 606,
- celkovo boli doručené 3 ponuky, z ktorých 1 musela byť v súlade s § 53 ods. 5 písm b) zákona o VO vylúčená,
- komisia vyzvala úspešného uchádzača na poskytnutie riadnej súčinnosti súvisiacej s podpisom zmluvy,
- zákazka sa bude na základe požiadavky obce realizovať v dvoch fázach v rokoch 2020 a 2021,
- o projekte WIFI pre Teba – predložená žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku na riadiaci orgán – Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu,
- ukončuje sa proces verejného obstarávania,
- následne bude dokumentácia VO zaslaná na Ministerstvo dopravy a výstavby SR na kontrolu,
- o obstaraní 12 ks košov na psie exkrementy spolu so stĺpkami, zásobníkmi na vrecká a aj samotné vrecká,
- koše sú rozmiestnené na vytypovaných miestach, ktoré sa aktívne využívajú na venčenie psov,
- o poškodení svetidiel bleskom na ulici Pod Brezinkou,
- po uhradení faktúry za opravu bude obec žiadať preplatenie škody cez poisťovňu,

- o sanácii oporného múru pod domom smútku,
- je spracovaná projektová dokumentácia,
- o pracovnom stretnutí s Ing. Šabovou, riaditeľkou Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti a. s., ohľadne doriešenia nelegálnych odberných miest zo strany obce, vybudovaní vodomernej šachty pre budovu posilňovne a knižnice, o zabudovanie vodomeroch v objektoch v majetku obce,
- o zámere celkovej rekonštrukcie objektu garáží obecného úradu na Športovej ulici,
- pred rekonštrukciou budú vytvorené vhodné priestory v suteréne MKS pre vodičov a robotníkov obecného úradu – WC, sprchy, kuchynka,
- o vypovedaní mandátnej zmluvy zo dňa 01. 09. 2009 v súlade s čl. II s mandantom AQUAMAAT spol. s r. o. k 31. 07. 2020.

Informácia zástupcu starostu obce:

- o konaní dobrovoľnej dražby majetku podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, ktorej predmetom bude parcela registra „C“ číslo 426/1 o výmere 1170 m² zapísaná na LV číslo 935, ktorá tvorí prístupovú komunikáciu pre bytové domy s. č. 330, 333, 336 a rodinné domy 327, 332, 334, 336. Navrhovateľom dražby a dražobníkom je spoločnosť I & R Konkurzy a reštrukturalizácie, k. s. Šoltésovej 2, 811 08 Bratislava, sídlo kancelárie pre obvod OS Žilina, Revolučná 10, 010 01 Žilina ako správca úpadcu Kúpele Brusno a. s. „v konkurze“. Termín konania dražby je 04. 08. 2020.
- o aktuálnom stave procesu predaja niektorých pozemkov vo vlastníctve obce v súvislosti s výstavbou protipovodňovej hrádze a stave zámeny pozemkov v lokalite „Pltisko“, za pozemky v riečisku Hrona so Slovenským vodohospodárskym podnikom š. p.

Kompletné uznesenia sú dostupné na stránke www.brusno.sk, prípadne na obecnom úrade.

Ing. Jozef Šimeček, starosta obce

Upozornenie o zmene dopravného značenia na križovatke ulíc Lúka – Športová – Záhumnie

Po viacerých upozorneniach od občanov z ulice Lúka o neprehľadnosti výjazdu z tejto ulice do križovatky pod Hotelom Brusno bol prizvaný pán Ing. Sekerka, aby posúdil opodstatnenosť tejto požiadavky. Po posúdení pána inžiniera bolo zistené, že požiadavka občanov je opodstatnená.

Obec dala vypracovať Dodatok č.1 k Pasportu a projektu dopravného značenia, ktorý bol spracovaný v roku 2017. Schválením tohto pasportu a projektu na Okresnom dopravnom inšpektoráte Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici došlo k zmene označenia hlavnej cesty z pôvodnej ulice Záhumnie – Športová na novú hlavnú cestu Záhumnie – Lúka.

Žiadame občanov, aby pri prejazde predmetnou križovatkou zachovali pozornosť a opatrnosť, aby nedošlo k dopravnej nehode. Pre zachovanie bezpečnosti budú pred križovatkou umiestnené dočasné dopravné značenia s textom „POZOR ZMENA ORGANIZÁCIE DOPRAVY“ po dobu 30 dní, ktorých úlohou bude informovať účastníkov cestnej premávky o zmene hlavnej a vedľajšej cesty.

Koše na psie exkrementy už aj v Brusne

Obecný úrad v Brusne obstaral 12 ks košov na psie exkrementy, spolu so stĺpkami, zásobníkmi na sáčky a aj samotnými sáčkami. Koše sú postupne rozmiestňované na miestach, ktoré sa aktívne využívajú na venčenie psov.

Žiadame občanov, aby tieto koše používali len na zber psích exkrementov, nezanášali ich iným komunálnym odpadom a priložené papierové sáčky používali len v potrebných množstvách! Pevne veríme, že nové koše prispejú k spokojnosti našich občanov a ich psíkov a že sa nestanú terčom vandalizmu.

Bezplatné právne poradenstvo

Po vzájomnej dohode so starostom obce, v rámci rozšírenia služieb občanom, budeme poskytovať bezplatné právne poradenstvo za účelom prevencie vzniku rôznych životných komplikácií majúcich svoj pôvod v nevedomosti či strate orientácie v množstve vydaných a aktualizovaných zákonov, vyhlášok a nariadení. V mojej doterajšej praxi som sa mnohokrát stretol s prípadmi, kedy by pri riešení problému stačila klientovi len jednoduchá rada, zhodnotenie situácie a niekoľko odporúčaní „ako ďalej“, aby človek predišiel vážnejším problémom, udeleniu rôznych sankcií či prípadným súdnym sporom.

Právne poradenstvo budem poskytovať ja alebo môj kolega v priestoroch Obecného úradu v Brusne, a to každý druhý štvrtok v mesiaci v popoludňajších hodinách.

Konzultáciu je potrebné dohodnúť si vopred niektorým z nasledovných spôsobov:

- mailom na: konzultacie@hlacik.sk,
- telefonicky na čísle 0910 959 424 v úradných hodinách obecného úradu u pani Zuzany Lihanovej,
- zapísať sa do zošita na obecnom úrade u pani Zuzany Lihanovej.

Verím, že táto poradenská služba bude pre vás prínosom.

Tomáš Hláčik

Narodili sa...

Zuzana Bakošová
Richard Baliak
Matúš Hutka
Marek Chromek

Anton Kincel
Ella Luptáková
Vanessa Šiketová

Opustili nás...

Marian Ladislav Balko († 89)
Ďuriančík Ján († 77)
Lubomír Hutka († 78)
Gabriela Kollárová († 98)
Emília Lehocká († 89)
Dezider Meliška († 56)
Františka Mlynarčíková († 88)
Ida Nemčoková († 85)
Anna Pálenkášová († 82)
Dušan Rybár († 70)
Ján Vaník († 87)

Odkalovanie a odvzdušňovanie vodovodných potrubí

Odkalovanie rozvodnej vodovodnej siete je základnou činnosťou cyklickej údržby vodovodnej siete a je potrebné ako pre zaistenie požadovanej kvality pitnej vody, tak aj pre ochranu vodovodného potrubia pred účinkami korózie a jeho zanesenia koróznymi produktmi a inkrustami.

Hoci je pitná voda dodávaná verejným vodovodom kvalitná a spĺňa prísne požiadavky platných predpisov, dochádza pri jej styku s rôznymi materiálmi potrubí a pri zmenách tlaku počas distribúcie vody k viacerým fyzikálnym, chemickým a aj mikrobiologickým procesom. Výsledkom je tvorba zrazenín železa, zrazenín vodného kameňa a ďalších nerozpustných zlúčenín. Tieto procesy môžu spôsobiť nežiaduce zmeny v chemických a biologických vlastnostiach vody, napr. problémy s farbou vody, zákalom, prítomnosťou mechanických nečistôt, s chuťou a pachom vody. Obzvlášť v dnešnej dobe, keď sa spotreba pitnej vody znižuje, dochádza k predlžovaniu doby zdržania vody v distribučnej sieti, k zníženiu rýchlosti prúdenia vody v potrubí a k poklesu koncentrácie voľného chlóru.

Odkalovanie je prepláchnutie potrubia prúdom vody, ktorý strháva zo stien potrubí všetky usadeniny, sedimenty a biofilm, čím udržiava povrch vodovodného potrubia hladký a čistý. Pri odkalovaní sa voda

vypúšťa z vodovodných potrubí vonku buď na okolitý terén alebo do kanalizácie. Odkalovanie sa vykonáva min. 2-krát ročne alebo podľa aktuálnej kvality vody. Veľký prietok vody pri odkalovaní môže spôsobiť dočasné ovplyvnenie tlaku a prietoku vody a ku krátkodobému zhoršeniu kvality vody vplyvom uvoľnených nečistôt. Účinnosť odkalovania je kontrolovaná laboratórnymi rozbormi pravidelne odoberaných vzoriek vody. Okrem plošného odkalovania vodovodnej siete, je vykonávané taktiež lokálne odkalenie v prípade náhleho zhoršenia kvality vody alebo vždy po oprave poruchy na vodovode.

Problémy pri dodávke vody nemusia spôsobovať len nahromadené mechanické nečistoty, korozívne produkty a inkrusty, ale aj nahromadený vzduch v potrubí. Ten môže rovnako obmedzovať prietok a znižovať tlak vody. Okrem toho môže byť vzduch v potrubí strhávaný do dodávanej vody a môže spôsobiť biele zakalenie, ktoré je odberateľmi negatívne vnímané v obave, že ide o dôsledok vysokej koncentrácie chlóru. Z uvedeného dôvodu je potrebné pravidelne z potrubia vypúšťať aj vzduch, čo sa vykonáva odvzdušňovaním vodovodnej siete tým, že vzduch sa z potrubia odťukuje otvorením vzdušníkov alebo hydrantov v najvyšších miestach vodovodnej siete, kde sa hromadí. Odvzdušňovanie sa vykonáva vždy zároveň s odkalením tak, aby po ukončení týchto prevádzkových činností bola kvalita dodávanej vody v súlade s NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

Kompostovať alebo nekompostovať?

Ako to už bolo uvedené v decembrovom čísle, podľa požiadaviek Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. 11. 2008 sme nútení v roku 2020 znížiť ukladanie odpadu na skládku. Zároveň od roku 2021 sa výnimka 50 % zapojenia sa domácností do kompostovania zmení na 100 % účasť. Od roku 2023 bude v platnosti už len deklarovanie obce o 100 % účasti domácností na kompostovaní.

Nakoľko BRKO (biologicky rozložiteľný odpad) u nás stále tvorí len 30% a triedený (plasty, papier, sklo, kovy, VKM) len 15% z celkového množstva uloženého odpadu na skládku odpadov, je potrebné sa viac zamerať na zhodnocovanie odpadu, viac kompostovať, viac triediť a tak predchádzať jeho ukladaniu na skládku odpadov.

V súvislosti s uvedeným obec oznamuje občanom, že od 1. 6. 2020 nebude pri zbere komunálneho odpadu zbierať biologicky rozložiteľný odpad do komunálneho odpadu. V praxi to znamená, že ak zamestnanci pri zbere odpadov nájdú väčšie množstvo BRKO, budú nútení nevysypať kuka nádobu dovtedy, kým si jej obsah poplatník nepretriedi.

Každá rodina má možnosť dostať na obecnom úrade do zapožičania (zadarmo) kompostér, v ktorom si bude zabezpečovať kompostovanie biologicky rozložiteľných odpadov z domácnosti. Vzniknutý kompost môže následne použiť pre vlastnú potrebu.

Vážení občania, nakoľko ste si niektorí neboli vyzdvihnúť kompostér, žiadame vás, aby ste tak urobili čím skôr. Tiež vy, ktorí kompostér máte, môžete o ďalší kus požiadať a bude vám vydaný.

Čo je biologicky rozložiteľný odpad? Je to odpad zo záhrad a parkov, potravinový odpad a kuchynský odpad z domácností, kancelárií, reštaurácií, veľkoobchodov, jedální, stravovacích zariadení a maloobchodných zariadení, ktorý je biologicky rozložiteľný a porovnateľný s biologickým odpadom z potravinárskych závodov.

Pár slov ako a čo kompostovať a čo so vzniknutým kompostom: Starostlivosť o záhradu počas roka prináša so sebou množstvo zeleného záhradného odpadu. Často sa stáva, že ho obyvatelia vyhadzujú do kontajnera, iní ho spaľujú a zneprijemňujú tak život susedom v okolí. Ak nám záleží na prírode a životnom prostredí, je tu jednoduchý a overený spôsob na správne využitie odpadu: premeniť ho na kvalitné hnojivo! A vtedy je reč o kompostovaní. Vyrobiť kvalitný kompost v priebehu niekoľkých mesiacov nie je nemožné. Dôležité je, aby mali užitočné baktérie a pôdne organizmy pre svoj život vhodné podmienky.

Čo patrí do kompostéra:

Do kvalitného kompostu môžete pridať skoro všetky organické odpady z dvora, záhrady aj domácnosti. Ideálna je čo najrôznorodejšia zmes materiálov.

1. Všetok záhradný odpad ako: tráva, listie, seno, slama, burina, piliny, drevná štiepka, hlina, odrezky z viniča, vychladnutý popol a uhlie z dreva. (POZOR: s orechovým listím radšej opatrne!).
2. Kuchynský odpad: káva, čajové vrecúška, podrvené škrupiny z vajec, bioodpad z kuchyne (šupky zo zeleniny a ovocia – aj citrusové plody), papierové vreckovky, podrvené orechové škrupiny atď. Zvyšky varených jedál sa odporúča dávať len v malých množstvách a zmiešať ich s väčším množstvom suchého materiálu.
3. Do kompostéra môžete dávať aj trus bylinožravých zvierat (POZOR: psie a mačacie výkaly nesmú ísť do kompostu znehodnotili by ho!).

Čo nepatrí do kompostu:

Zvyšky mäsa, rýb, mliečne výrobky, sklo, plasty, kovy, textil, piliny z drevotriesky, uhynuté zvieratá, chemicky ošetrené zvyšky, trus mäsožravých zvierat.

Dôležitá je čo najjemnejšia štruktúra materiálu. Výdatne vám pomôže kosačka so zberným košom, ktorá dokáže rozdrobiť aj popadané listie a taktiež záhradný štiepkovač na odrezané konáre zo stromov a kríkov.

Základné podmienky kompostovania

Pravidlom úspešného priebehu kompostovania je rôznorodá skladba materiálov, optimálna vlhkosť a dostatok vzduchu.

1. **Veľkosť a skladba materiálov.** Pri ťažšie rozložiteľných materiáloch (uhlíkatých), ako sú drevo, tvrdšie časti zeleniny či stonky starších rastlín platí základné pravidlo, že čím sú častice menšie, tým rýchlejšie sa skompostujú. Ideálne je využiť záhradný drvič. Mäkké šťavnaté materiály (dusíkaté) ako hnoj, pokosená tráva, kuchynský bioodpad sú ľahko rozložiteľné, preto nie je potrebné ich zmenšovať. Dobrý rozklad zabezpečí vyvážené miešanie materiálov. Platí zásada, že dusíkaté materiály musíme zmiešavať s uhlíkatými a ich objemový pomer by sa mal približovať k 1 : 1.
2. **Prístup vzduchu a vody.** Užitočné baktérie a pôdne organizmy, ktoré sa starajú o rozklad zeleného odpadu potrebujú okrem živín aj neustály prísun vzduchu a dostatok vlhkosti. Ak im dokážete zabezpečiť vyváženú kombináciu, začnú sa množiť rýchlym tempom. Aj tu platí, že čím menšie častice odpadu do kompostu dáte, tým sa skôr skompostujú. Platí však aj pravidlo, že čím sú častice menšie, tým je medzi nimi menej dutiniek, kde sa môže udržať vzduch. Bez neho kompost iba hnije a zapácha. Preto je potrebné masu z času na čas prevzdušniť.
3. **Správna vlhkosť.** Ďalšou podmienkou dobrého kompostovania je správna vlhkosť. Nedostatok vlhkosti spomaľuje, až zastavuje proces rozkladu. Naopak, nadmerná vlhkosť spôsobuje nežiadúci hnilobný proces. Do uzavretého kompostéra sa bez vašej pomoci voda nedostane, preto je dôležité správnu vlhkosť kontrolovať a v prípade potreby ju doplniť poliatím, prípadne znížiť pridaním suchých materiálov. Správnu vlhkosť možno zistiť iba rukou. Ak z materiálu vytlačíte iba niekoľko kvapiek - je všetko v poriadku.

Kedy je kompost zrelý?

Vyzretý kompost má hnedú až tmavohnedú farbu, drobno-hrudkovitú štruktúru, nezapácha, ale vonia ako lesná pôda.

O zrelosti kompostu sa môžete presvedčiť jednoduchým testom klíčivosti. Do nádoby s vlhkým preosiatym kompostom vysejте semenka žeruchy siatej, a ak počas týždňa väčšina semien vyklíči, môžete kompost použiť v záhrade.

Dúfame, že tento článok nám všetkým opäť pomôže ako správne a zodpovednejšie pristupovať k vzniknutým odpadom a ako s nimi nakladať, aby nedochádzalo k vytváraniu čiernych skládok a k znečisťovaniu životného prostredia.

Igor Švec

upozorňuje a vyzýva

každého vlastníka, nájomcu a správcu poľnohospodárskej pôdy, aby zabezpečil základnú starostlivosť o poľnohospodársku pôdu ako to ustanovuje § 3 zákona. Konkrétne - každý vlastník, nájomca a správca poľnohospodárskej pôdy je povinný:

- 1.) vykonávať agrotechnické opatrenia zamerané na ochranu a zachovanie kvalitatívnych vlastností poľnohospodárskej pôdy a na ochranu pred jej poškodením a degradáciou,
- 2.) predchádzať výskytu a šíreniu burín na neobrábaných pozemkoch,
- 3.) zabezpečiť využívanie poľnohospodárskej pôdy tak, aby nebola ohrozená ekologická stabilita územia a bola zachovaná funkčná spätosť prírodných procesov v krajinnom prostredí,
- 4.) usporiadať a zosúladiť poľnohospodársky druh pozemku s jeho evidenciou v katastri.

Ten, kto svojou **nečinnosťou spôsobí zaburinenie** poľnohospodárskeho pozemku, alebo nepoľnohospodárskeho pozemku v blízkosti poľnohospodárskeho pozemku, prípadne nesplní povinnosť uloženú orgánom ochrany poľnohospodárskej pôdy dopustí sa priestupku (fyzická osoba) alebo správneho deliktu (právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ) podľa § 25 a § 26 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov.

V roku 2020 budú kontroly zabezpečenia starostlivosti o poľnohospodársku pôdu vykonávané podľa harmonogramu v letných mesiacoch. V zmysle právnych predpisov budú za porušovanie § 3 zákona vyvodzované dôsledky.

Z uvedeného dôvodu Vás žiadame, v čo najkratšom možnom termíne o odvysielanie výzvy cestou mestského, obecného rozhlasu a zabezpečenie vyvesenia oznamu na úradnej tabuli prístupnej verejnosti a zároveň doručenie mien kontaktných osôb, s ktorými budeme pri riešení tejto problematiky spolupracovať.

OKRESNÝ ÚRAD BANSKÁ BYSTRICA
pozemkový a lesný odbor
Hl'm. L. Štúra 5943/1
574 05 Banská Bystrica
- 1 -

Ing. Jozef Pliešтик
vedúci odboru

Dobrý deň, major Gagarin...

Jurij Gagarin. Jeho legendárny, 108 minút trvajúci let okolo zemegule na palube kozmickej lode Vostok 1, urobil z neho hrdinu, ktorého oslavoval celý svet.

12. apríla 1961 počúvali v základnej škole tri kamarátky (náhodou aj sesternice) správy o prvom človeku vo vesmíre. Vtedy im ani vo sne nenapadlo, že raz sa s Gagarinom stretnú.

Písal sa rok 1967, keď sa dievčence (dnes dôchodkyne) Elenka Vaníková, Anka

Balcová (vydatá Karcelová) a Anka Bakošová (vydatá Bogdanová), zúčastnili zájazdu do Sovietskeho zväzu. „Bola to naša prvá dovolenka k moru cez Cestovnú kanceláriu mládeže,“ spomína E. Vaníková. „Cestovali sme vlakom zo Žiliny cez Čop do Odessy pri Čiernom mori. Tu sme prestúpili na loď a plavili sme sa do Jalty a odtiaľ do medzinárodného tábora v Gurzufe.“ Gurzuf je jedným z najpopulárnejších

letovísk na Kryme. V jeho bezprostrednej blízkosti sa nachádza slávny tábor Artek. „Bývali sme niekoľko metrov od pláže v chatkách, ktoré volali „bočky“, pretože svojim tvarom naozaj pripomínali sudy,“ spomína E. Vaníková ďalej. „Jedného dňa, keď sme na pláži chytali bronz, sme začuli hlásenie v rozhlas, aby sme upriamili pozornosť na čln, ktorý prichádza k nám.“ Všetci sa ponáhľali k brehu, kde práve čln pristál. Na prekvapenie z neho vystúpil Jurij Gagarin. Gagarin niekoľkokrát dovolenku v sanatóriu ministerstva obrany v Gurzufe a navštevoval aj blízky Artek. „Bol usmievavý, v športovom oblečení a prekvapilo nás, aký je malý. Bol to taký malý veľký muž. Keby mal na hlave brigádírku, bol by krajší,“ s úsmevom hovorí A. Karcelová. Gagarinova návšteva bola krátka. Povedal pár slov, odpovedal na niekoľko otázok. Potom podal ruku našim trom kamarátkam a nasadol so svojim spoločníkom naspäť do člna. Táto nečakaná návšteva spríjemnila dievčatám pobyt. „Nakoniec to bola fajn dovolenka. Museli sme sa síce zúčastniť povinnej brigády v tábore a k tomu Elenke už v Odesse ukradli peňaženku. Zostali jej iba tri kopejky, ktoré mala v ruke,“ spomína A. Bogdanová.

To leto Gagarin posledný raz navštívil Artek. Zahynul v marci nasledujúceho roku pri cvičnom lete stíhačky.

V súčasnosti, pri spomienkach na mladé časy, si kamarátky občias s úsmevom spomenú na stretnutie s celosvetovou celebritou: „A pamätáš sa, keď nám podal ruku Gagarin?“

Zuzana Lihanová

Čipkárskô 2020

Varili sme doma

24. mája 2020 sme si pripomenuli 596. výročie prvej písomnej zmienky o našej obci. Od roku 1999 pri tejto príležitosti obec každý rok usporadúva Dni obce (Čipkárskô), spojené so súťažou vo varení čipkárskeho, s výstavou miestnych umelcov, s koncertom kapiel, s rôznymi inými sprievodnými akciami a s veselicoú do rána. V tomto roku nám urobil škrt v našich plánoch koronavírus. Nechceli sme prerušiť dvadsaťročnú tradíciu týchto osláv, a tak sme sa rozhodli pri tejto príležitosti otvoriť **virtuálnu výstavu miestnych umelcov**. Na prekvapenie, záujem vystavovať aj takýmto spôsobom bol dosť veľký a výstava bola (a stále je) naozaj pestrá a vydarená. Bola inštalovaná 21. mája a vystavuje na nej 30 autorov: **Bohdanka Baliaková, Miroslava Baliaková, Žofia Barlová, František Ďuriančík st., František Ďuriančík ml., Pavol Ďuriančík (Gábor), Marta Gajdošová (Krajčiová), Emil Gregor, Ivica Handlovská, Ľubica Hatalová, Branislav Hudák, Peter Klempa, Marek Kocka, Štefan Kocka, Stanislava Kotúčková, Rozália Lamperová, Andrea Ličková, Ján Likavec, Marián Mikloš, Michaela Melišková, Juraj Pančuška, Lillian Michelle Poldauf, Katarína Polgáry (Sokolová), Petra Prlič, Monika Rusnáková, Ivan Samuelčík, Ľudmila Slabeciusová, Peter Šebeš, Michal Uhrík, Eva Vilmonová a žiaci ZUŠ Brusno, vrátane elokovaných pracovníkov.**

Bližšie hodnotiť výstavu či priblížiť vystavované diela a jednotlivých autorov sa neodvážim. Napokon, lepšie je raz vidieť ako stokrát počuť. Výstavu si môžete pozrieť na webstránke obce pod linkom: <https://www.brusno.sk/?p=7179>. Stojí to za to!

Už v minulom čísle Čipkárskych zvestí sme avizovali, že čipkárskô v tomto roku bude, aj keď len s malým „č“ a v izolácii. Obec Brusno po zväžení epidemiologickej situácie zorganizovala akciu Čipkárskô 2020 – varíme doma, čiže nesúťažné varenie v mašinách, len tak, pre radosť. V predvečer akcie bolo prihlásených dvadsať nesúťažných družstiev - tie „klasické“, ktoré sa pravidelne zúčastňujú na varení čipkárskeho, ale aj nové rodinné družstvá, ktoré nikdy súťažne nevarili.

V sobotu, 23. mája, pred desiatou hodinou, bolo varenie odštartované z miestneho rozhlasu. Pred odštartovaním samozrejme nechýbal ani sľub, ktorý za všetkých nesúťažiacich prečítala kapitánka vlnajšieho víťazného družstva Ondrobrus – Danka Petrušková. Varenie spríjemňovala z miestneho rozhlasu skupina Vidiek, ktorá mala hrať naživo, ale aj iné kapely a speváci. A potom sa už len varilo, jedlo... veď to poznáte.

Čas na varenie nebol obmedzený, žiadna porota nikoho nenaháňala. A koľko družstiev nakoniec varilo doma? To už nik nespočíta. Prihlásilo sa síce dvadsať družstiev, ale varilo určite viac, nielen v mašinách, ale aj v hrncoch, možno v kotlíkoch, možno nielen čipkárskô, ale aj guláš... Facebookový profil obce patril jednoznačne tým, ktorí varili doma čipkárskô v mašinách. Už pred spustením varenia pribúdali príspevky z príprav, neskôr zo samotného varenia a nechýbali výsledné navarené dobroty.

Nevarilo sa však len v Brusne, ale aj v Jasení, vo Valaskej, na Liptove, ba aj v Nemecku. A podľa ohlasov to bola vydarená akcia. Z atmosféry na facebooku som mal dojem, že aj keď sme boli izolovaní, prostredníctvom čipkárskeho sme boli všetci spolu. Bolo nám spolu fajn aj preto, že mnohí z nás sa mohli v tú májovú sobotu pri varení venovať ľuďom, na ktorých by nemali čas, keby sa akcia Čipkárskô 2020 konala v pôvodnom formáte a varilo by sa súťažne. Pre niektorých to vraj bola celkom príjemná zmena. Ďakujem všetkým, čo varili, pomáhali alebo len zdieľali atmosféru tejto akcie. Ako je uvedené v ďakovnom liste, ktorý dostali od pána starostu všetky prihlásené družstvá: „Svojou účasťou ste prispeli k podpore súdržnosti čipkárskej obce a k ucteniu pamiatky našich predkov, ktorí nám zanechali toto jedlo.“ Verím, že do roka nás už koronavírus nadobro opustí a my sa budeme môcť o rok opäť stretnúť naživo na „Čipkárskom pláci“.

Kto varil v roku 2020

1. **KLADIVÁ** – Viliam Hláčik, Miroslav Hláčik, Ján Zemko, Viera Praviťová
2. **Viera, Nádej, Moja láska a ja** – Viera Dubecká, Janka Dubecká, Anna Vaníková, Ján Vaník
3. **DAREBÁCI** – Jozef Vierik, Maroš Gera, Martin Fortiak, Michal Núdžik
4. **Lyžiarsky oddiel** – Ivan Nemčok, Ján Vaňo, Juraj Pet'ko, Michal Oravec
5. **BORORO** – Ján Kajda, Janka Kajdová, Dušan Kočícký, Lucia Kočícká
6. **Abstinenti** – Radoslav Pančuška ml., Radoslav Pančuška st., Patrik Lehocký, Marco Foltáni
7. **AKO NIČ** – Eva Fečková, Jana Buzalková, Jozef Řezanka, Liana Fečková
8. **AUTOR A PRIATELIA** – Ing. Imrich Kolpák, JUDr. Imrich Kolpák, Marcela Kolpáková, Edita Haliarska
9. **LIPTÁCI** – Peter Kolpák, Mgr. Lucia Kolpáková, Petronela Šicuľáková, Michal Vítek
10. **ŠIMONOVCI** – Milan Kútik, Mária Kútiková, Jarmila Hajdinová, Kamil Hajdin
11. **Team for fun** – Lenka Melišková, Miloš Janek, Petra Janeková, Jana Timková
12. **Dom 4G/691** – Blanka Roštárová, Lucia Dobríková, Tibor Dobrík, Marta Hut'ková
13. **414** – Zuzana Lihanová, Veronika Lihanová, Viktor Lihan, Pavol Lihan
14. **Barborka Tím** – Michal Bakoš, Marcela Bakošová, Barbora Bakošová, Eva Tišťanová
15. **Barlovci** – Ivan Barla, Matej Barla, Alexandra Barlová
16. **BRUSNIANSKA LOMNICA** – Tibor Oleríny, Ján Lupták, Mário Zrubák, Andrej Lupták
17. **SAA** – Jozef Tomenga, Martin Petrík, Lukáš Petrík, Patrik Šanko
18. **Švíbi tím** – Jens Schadlich, Petra Schadlich – Jarabáková, Ella Schadlich, Mia Schadlich
19. **SLAMENÁCI** – Martin Chramec, Radomíra Chramcová, Miroslav Šuch ml., Katarína Šuchová
20. **Na dvore 120** – Ľubomír Hláčik, Renáta Hláčiková, Adam Hláčik, Ľudka Pet'ková

Čipkári

Od jari tiahli krajinou
hrbení ťažkou krošňou.
Pod kabanickou sťa perinou
si votkávali do snov

najbližších známe tváre.
Otec, mať, milá žena
a svoje deti malé
hojdali vo sne na kolenách...

Vedieť u koho nakúpiť
a kde čo predať treba.
Vyháňať biedu z chalupy
a vandrovky sa nebať.

Pochodiť známe jarmoky,
vásárok, a či sajmoví,
svet čipkársky je široký
a ďaleko sú domovy.

Tešiť sa denne na návrat
a potom za odmenu
ratolesti si poláskat'
a ženu dlho nevidenú.

Z kľbôčka zážitkov odvíjať niť
cez dlhé zimné večery.
Komádik ich aj prikrášliť.
Ktože už tomu uverí?

V krčme zas len tak zo špásu
kazívať motuziarsky
a prispieť chlapom na fľašu
či požartovať s bárskym...

... a na jar krošňu na plecía
a do nej svoje žiale,
zrieknuť sa svojho bezpečia
a lasať svetom ďalej...

*Pozn: vásárok – jarmoky po maďarsky
sajmovi – jarmoky po srbsky resp. chorvátsky*

Ján Vaník

Humor v časoch korony

Keď človek počuje slová ako „pandémia“ alebo „koronavírus“, humor a smiech asi nie sú to úplne prvé, čo ho napadne. Alebo že by som sa mýlila? Aj pri týchto slovách sa nám totiž môže v hlave (ako istá obrana proti strachu a čiernym myšlienkam) vynoriť nejaký vtip, video, obrázok, či karikatúra, ktoré nás práve počas karantény dobre rozosmiali. Počula som aj také hlasy, ktoré povedali, že sa už dávno tak nenasmiali ako práve počas šírenia pandémie. Ruku na srdce, nedostali ste aj vy práve v tomto období najviac e-mailov, SMS-iek a MMS-iek s nejakým vtipným odkazom? Ono je to asi naozaj tak, že humor musí byť, aj keď chleba nebude. Pretože nám pomáha prežiť aj ťažké časy a potvrdzuje tú nepriamu úmeru, že čím sa má človek horšie, tým viac sa potrebuje od srdca rozosmiať. Že je to často smiech cez slzy? Nevadí. Veď práve taký smiech dokáže ťažkú situáciu nadľahčiť do znesiteľnosti.

A tak sme sa aj počas korony smiali zo všetkého možného, čo inak v realite na prvé počutie vôbec vtipné nie je: z nového vírusu aj z opatrení proti nemu, z ľudskej prehnanej opatrnosti i ľahostajnosti, z práce doma i zo zákazu vychádzania. Je neodškriepiteľné, že kríza v ľuďoch budí kreativitu.

Nie všetci používate internet, nie všetci ste na sociálnych sieťach, a tak sme sa rozhodli vám pár vtipných slov, ktoré sa týkajú „koronačasov“, pripomenúť.

- Doteraz sme sa tešili, keď sme niečo už konečne mali. Teraz sa (vďaka vírusu) tešíme, že ešte nič nemáme.

- „Moja rodina má výhrady, aby som pracoval doma.“ (Dezider, 45 rokov, patológ)
- „Ten vírus k nám prišiel z Číny. Tak som sa rozhodol, že vyhodím všetko čínske, čo mám doma. Teraz sedím sám v prázdnom byte, holý a hladný.“
- Takže kvôli zavretým krčmám trávim už tretí večer doma a rozprávam sa s manželkou. Celkom fajn baba to je, so zaujímavými názormi.
- Recept pre tých, ktorí nevedia koľká bije, či sú, ani kam sa majú v živote pohnúť: Zabúchajte skoro ráno hasákom na radiátor. Dozviete sa koľko je hodín, ako sa voláte a aj kam máte ísť.
- 10x som jedla, 5x som sa vyspala a ešte stále je dnes.
- Lekári nám odporúčajú v tomto čase starať sa aj o svoju váhu. Ja som napríklad dnes už z tej svojej dvakrát utrel prach.
- V supermarkete som objavil novú adrenalínovú hru. Navlečte si igelitové rukavice a otvárajte v nich igelitové sáčky.
- Moja žena ma stále obviňuje z toho, že ju vôbec nepočúvam. Alebo z niečoho takého podobného.
- Zase na koronavírus doplatili chlapi. Ani krčma, ani futbal, ani kamaráti a ženy si veselo robia to, čo doteraz. Varia, perú, žehlia.
- Umývajte si ruky, umývajte si ruky... Prišiel mi účet za vodu a vyzerá to akoby som doma chovala veľryby!
- S manželom sme sa dohodli, že sa budeme striedať s nakupovaním obdeň. Odvtedy jeden deň jeme a druhý pijeme.
- Včera som navrhol žene, aby sme si zložili rúška a zistil som, že už tri dni žijem so susedou.
- Zajac hovorí medveďovi: „Nech si horár hovorí, čo chce, ale ja v karanténe s netopierom proste nebudem!“
- Všetci chodia na prechádzku so psíkom. Ja mám len korytnačku a tak som šla s ňou. Už tri dni som nebola doma... a teraz sme ešte len na schodoch.

- Dnes večer som na chodníku zdvihol hovienko po Cézarovi a celé sídlisko mi zatlieskalo. Ľudia sa fakt menia.
- Dnes som sa tak veľmi nudil, že som si bol sám sebe zazvoniť pri dverách. Toľko radosti som už dávno nezažil!
- Navarila som mix toho, čo povedal môj manžel: „Neviem“ / „Mne je to jedno“ / Hocičo... Myslím, že nám z toho ostane aj na zajtra.
- Pýta sa sused suseda: Prečo Vy chodíte vždy na balkón, keď Vaša manželka spieva? – Aby si nemysleli, že ju týram.
- Romantika v časoch korony: Šepkal jej tíško do uška „Chcem ťa raz vidieť bez rúška.“
- Ak budú školy ešte dlho zatvorené, tak rodičia vynájdu vakcínu proti koronavírusu skôr ako vedci.
- Dnes ma jeden muž oslovil „Slečna!“. Baby, noste tie rúška, má to zmysel.
- Holub na námestí: „Už ma to fakt nebaví! Pekných pár týždňov už nemám na kom zanechať svoj odkaz.“
- Koronavírus je ako socializmus: hranice zatvorené, obchody prázdne, ženy po večeroch šijú, dokonca si začal čítať knihy... a len dúfaš, že sa to už čoskoro skončí!

- Koronavírus chytil aj Chuck Norris, ale ulútostilo sa mu ho, tak ho nakoniec pustil.
- Karanténa? Mohlo byť aj horšie. Čo keby vyplil internet?
- Keď obdobie karantény skončí, bude ľahšie objednať sa na magnetickú rezonanciu ako ku kaderníčke.

► /anna coronina/autor: Igor Grossman

ako bývalo za levina
túžba ju ťahá za vronským
ani dnes nie je doba iná
šťastie nepraje táto sviňa
trojuholníkom manželským

vydržať týždne v karanténe
vášnivej lásky zlá skúška
keď styky sú tak obmedzené
život sa zrútil tejto žene
na perón vyšla bez rúška

Svadba v čase korony (v Brusne sme jednu úžasnú mali)

Michal a Mirka si chceli kúpiť dom a pri prezeraní ponúk ich zavialo do Brusna. Mirka pri cestách z práce obzerala Brusno z okna autobusu, páčilo sa jej. Michal počas stredoškolských štúdií pracoval v kúpeľoch. Keď tu ten svoj dom (verím, že aj domov) našli, veľmi sa tešili. Sú spokojní nielen s bývaním, ktoré si postupne rekonštruujú, ale aj so susedmi a ako svorne hovoria: „Kúpili sme nielen dom, ale hlavne fantastických susedov.“ Navyše, keď im niečo pochybí, za domom majú „špajzu“ (tak volajú Večierku).

V jeden večer som u nich nesmelo zazvonila. Napriek tomu, že sme sa nepoznali, nedali mi košom a o pár dní sme sa stretli na mieste činu, v záhrade ich rodinného domu, kde spečatili svoju lásku. Pri pájam všetko, čo som sa od tohto mladého páru dozvedela o tom, ako si sami zorganizovali brusniansku svadbu pod holým nebom, uprostred obce.

Pôvodne si ju naplánovali na 9. mája 2020 v Osrblí a veľmi sa na ňu tešili. Pozvali asi 50 hostí, no keď v marci vstúpili do platnosti obmedzujúce, a tak potrebné, hygienické opatrenia, rozhodli sa ju preložiť na budúci rok. Asi 10 dní pred plánovaným termínom, pri raňajkách na terase domu, padlo spontánne rozhodnutie: svadba bude! Tu, na terase, v záhrade – proste doma! Vybrali sa na Obecný úrad s malou dušičkou, čo im na to povedia. Naša pani matrikárka, Dagmar Srniaková, ich milo privítala a vôbec žiadny problém v tom nevidela. Svadba začínala naberať reálne kontúry: 9. máj 2020, 16:00 hod., naša záhrada.

Bol najvyšší čas pustiť sa do príprav. Zvládli to bravúrne, všetko popri rekonštrukcii domu, ktorý v Brusne kúpili a obývajú asi 2,5 roka. Všade samé šmírgle, farby. Michal maľoval aj po tme, Mirka vyrábala vlastnú svadobnú výzdobu, čo by pri hostine v hoteli až tak nemohla. Len svadobná brána nebola jej dielom, inak sa o všetko postarala jej fantázia a šikovné ruky. Svadobné stoly poskladali aj z betónových tvárnic a dosiek. Suseda Helenka ukázala svoju chuť pomôcť a šikovnosť v žehlení všetkého potrebného na prípravu svadobného stola.

Na samotný obrad pozvali, podľa nariadení, 15 hostí, svojich najbližších – rodičov, krstných rodičov, Mirkinho brata s rodinou.

Len deň pred sobášom im potvrdili možnosť urobiť si svadobné fotky na Hrade v Slovenskej Ľupči. No a málokto rá nevesta bude môcť spomínať na to, ako jej ušili veľikánske svadobné rúško, takmer nepoužiteľné. Svadba bola ohrozená, no napokon zmenšené sadlo ako uliate.

Samotný obrad bol veľmi pekný, aj vďaka sobášiacemu zástupcovi obce Jánovi Vaníkovi a pani matrikárke Dagmar Srniakovej, ktorým Michal a Mirka aj touto cestou ďakujú za ústretovosť a dôstojný priebeh. Nasledovala poriadna hostina, nechýbalo čepčenie a skvelá zábava. Svadba v čase korony mala svoje čaro a mladomanželia svorne povedali, že bola úžasná.

Milí Michal a Mirka, aj keď ste v Brusne už nejaký ten čas, vitajte, nech sa vám medzi nami dobre žije... a možno vás naučíme aj variť Čipkárskô. Nech sme všetci ako vaši susedia z „radovky“, veď na dedine niet nad dobrého suseda. Blahoželáme vám k uzavretiu manželstva. Nech ste vždy takí šťastní, akých som vás zažila ja počas príjemného posedenia s vami na vašej terase.

Lenka Longauerová

Deti píše list dospelým počas pandémie

Na domácich hodinách etickej výchovy pod vedením pani učiteľky Anny Vaníkovej vznikli tieto zaujímavé literárne dielka. Prajeme príjemné čítanie.

Vaše Veličenstvo Mária Terézia

Srdečne Vás pozdravujem. Volám sa Eliška a píšem Vám z roku 2020. Žijem na Slovensku. Vo vašej dobe patríme k územi, ktorému vládnete. Teraz sme už 27 rokov samostatný štát.

Mám pre Vás dobré, ale aj zlé správy. Ktoré chcete počuť ako prvé? Ach, zabudla som, že toto nie je Skype ani WhatsApp, takže si musím odpovedať sama. Začnem tými dobrými, lebo tých je menej. V priebehu niekoľkých rokov nastal taký technický pokrok, že si to ani neviete predstaviť. Veľmi nám to uľahčuje život. Špinavú bielizeň perieme v práčkach, riady umývame v umývačkách, ľudia chodia do práce autami, veľmi rýchlo sa vieme prepraviť do inej krajiny letecky. Veľa práce uľahčujú počítače. Cez počítače sa vieme pripojiť aj na internet. Vďaka nemu dokážeme oveľa rýchlejšie vyhľadávať informácie a spojiť sa s ľuďmi z celého sveta.

Ešte stále je povinná školská dochádzka. Všetky deti Vás za to preklínajú, ale nebojte sa, v škole aj doma nám vždy vysvetlia, že je to pre naše dobro.

Teraz tie horšie správy. Spomínaný technický pokrok priniesol aj niečo negatívne. Máme kvôli nemu, aj našej nezodpovednosti, dosť zničené životné prostredie. Je to veľký problém. Nezlepšuje sa to a hrozí, že o niekoľko rokov na to doplatíme. Vďaka technickému pokroku máme veľa možností komunikácie. To je síce dobré, ale my sme kvôli tomu zleniveli. Namiesto toho, aby sme sa s niekým, kto nebýva až tak ďaleko, stretli osobne, napíšeme mu napríklad cez sociálne siete. Konverzácia je často na nízkej úrovni. Ľudia totiž málo čítajú, aj napriek tomu, že majú tú možnosť.

Myslela som si, že v dnešnej dobe je nemožné, aby vzniklo niečo ako celosvetová pandémia. Zdravotníctvo urobilo od minulých čias veľký pokrok. Lekári vedia vyliečiť choroby, na ktoré sa kedysi umieralo. Napriek tomu sa to stalo. Po celom svete sa rozšíril takzvaný korona vírus. Mnohí ľudia na túto chorobu zomierajú. Všetci sedíme doma, aby sa choroba šírila čo najmenej. Dokonca ani do školy teraz nemôžeme chodiť. Ešteže máme ten internet.

Tak čo si o tom všetkom myslíte? Možno som použila veľa slov, ktorým nerozumiete. V prílohe pošlem výkladový slovník. Želám veľa zdravia.

S pozdravom Eliška I. von Medzibrod

Brusno 20. 4. 2020

Milí starí rodičia, z etickej výchovy sme dostali za úlohu napísať list dospelému o svete, v ktorom žijeme. Ja som sa rozhodol, že napíšem Vám o situácii, v ktorej dnes žijeme a hlavne o tom, ako to ja zvládam. Čo sa týka pandémie koronavírusu COVID-19, to je problém teraz na celom svete. Podľa mňa bolo správne zatvoriť školy a veľké nákupné centrá, a tieto by mali zostať zatvorené čo najdlhšie. Nie je to len tak pre nič za nič. Je veľmi pravdepodobné, že ak sa teraz naraz všetko otvorí, vírus sa bude šíriť rýchlejšie a zasiahne väčší počet ľudí. Do školy nechodíme, ale dostávame cez internet domáce úlohy. Zdá sa mi, že je ich viac ako keby sme chodili do školy. Z niektorých

predmetov mi chýba vysvetlenie učiva, napríklad z fyziky, chémie. Myslím si, že teraz máme menej stresu zo školy a z niektorých učiteľov, aj keď mi chýbajú spolužiaci. Doma už niekedy chytám ponorkovú chorobu, a to hlavne kvôli môjmu mladšiemu bratovi, ktorý je niekedy neznesiteľný.

Zatiaľ sedenie doma znášam celkom dobre. Horšie sa už počúvajú správy o situácii vo svete. V niektorých krajinách to vyzerá ako v katastrofických apokalyptických filmoch. Tento druh vírusu sa šíri rýchlejšie, ako všetky ostatné vírusy doteraz. Bude to asi tým, že sa prenáša viacerými spôsobmi, no hlavne tým, že ľudia nerespektujú epidemiologické odporúčania, nenosia rúška a stretávajú sa. Po Taliansku a Španielsku je teraz najhoršia situácia v USA, možno aj pre ich prezidenta. Toľko mŕtvych nemala ani Čína, kde sa to všetko vlastne začalo. Všetci s napätím očakávame, že sa čoskoro nájde na tento vírus vakcína.

Ani na Slovensku to nevyzerá dobre. Nemáme síce vysoké čísla chorých a úmrtí ale naša situácia tiež nebude ľahká. V európskych štátoch padá ekonomika kvôli opatreniam, pre zabránenie šírenia koronavírusu sa pozatvárali nielen obchody a firmy, ale aj výrobné závody. Teraz bude najdôležitejšie nájsť tú správnu cestu medzi obnovením ekonomiky a opatreniami. Aj s našou ekonomikou to ide dolu vodou. Podniky prepúšťajú zamestnancov, veľa pracovníkov je na PN alebo na OČR. Zatvorené prevádzky žiadajú od štátu odškodnenie alebo pomoc. Tí, čo žili dlhodobo v zahraničí, sa hŕne vracajú domov a šomrú na nútenú karanténu. Pracujúci v zahraničí a dochádzajúci za prácou sa búrka proti opatreniam. Všetci nadávajú na novú vládu, žiadna iná predchádzajúca vláda sa však s ničím podobným nestretla a neriešila takú ťažkú situáciu. Ja si myslím, že im treba dať šancu a viac času. Iba čas ukáže, čo bolo správne a čo nie. Budem rád, keď všetko dobre dopadne a budeme sa môcť opäť stretnúť. Už teraz sa na to veľmi teším.

Srdečne Vás pozdravujem! Váš najstarší vnuk Adam

Brusno 20. 4. 2020

Milá pani učiteľka, z etickej výchovy sme dostali za úlohu napísať list dospelému o svete, v ktorom žijeme. Ja som sa rozhodol, že napíšem Vám. Chcem Vám napísať, že mi je trochu smutno, za školou a hlavne za Vami. Chýbajú mi aj moji spolužiaci. Nečakal som, že to bude také vážne s tou koronou, teda s COVID-19. Strašne ma mrzí, že sa nemôžem stretnúť so svojimi starými rodičmi a mojou rodinou – bratrancami Paťom, Filipom a sesternicami Dominikou, Veronikou a Monikou.

Každý deň sa snažím písať si úlohy a učiť sa, ale niekedy je toho proste veľa a nestíham. Doma to nie je také ako v škole. Viem, že je to celosvetový problém, tá pandémia. A tiež viem, že veľa ľudí zomrelo a neviem ako dlho to ešte bude trvať. Pozerám správy a počúvam rodičov. Dnes je to najhoršie v USA, majú tam strašne veľa chorých a veľmi veľa úmrtí. Nenosia rúška a stretávajú sa na verejnosti, proste správajú sa, ako keby sa ich to netýkalo. Aj na Slovensku už máme asi 1000 chorých a 18 úmrtí. Je to zlé. Mamina hovorí, že keby sme sa správali tak nezodpovedne ako v Taliansku, Španielsku a USA bolo by to oveľa, oveľa horšie a veľa detí by prišlo o starých a prastarých rodičov.

Vedci predtým síce hovorili, že sa korona na deti neprenáša, ale teraz už zistili, že deti sa nakazia presne tak isto rýchlo ako dospelí, len majú miernejšie príznaky. Kto vie, čo všetko sa o korone ešte dozvieme. Dúfam, že sa to už skoro skončí, aby sme sa mohli stretnúť zasa v škole. Dávajte si na seba, prosím, pozor.

Srdečne Vás pozdravujem! Váš žiak Matúš Jančo

Ako trávili naši škôlkari čas cez „Korona vírus“?

Materská škola zostala od polovice marca zatvorená. Detičky trávili čas doma so svojimi rodičmi a súrodencami. Pani učiteľky a pán učiteľ zo škôlky však vymysleli možnosť online úloh, aby zostali s deťmi v bezprostrednom kontakte. Začalo to vytvorením triednych skupín na sociálnej sieti, do ktorých pridávali učitelia deťom úlohy. Venovali sme sa témam ako Veľká noc, v ktorej sme si priblížili tradície tohto sviatku, Prebúdanie prírody – jar prichádza,

Zvieratká na gazdovskom dvore, Maľujem červené srdiečko k májovému sviatku Dňa matiek a tiež téme Bezpečko na ceste, v ktorej sme sa zamerali na dopravné prostriedky a dodržiavanie pravidiel cestnej premávky. Detičky úlohy zvládali výborne, čo je vidieť aj na uverejnených fotkách. Prichádzali nám aj zaujímavé videá. Sme vďační našim deťom, ale aj rodičom, že s nami túto nemilú situáciu takto výborne zvládli.

čerešničky

hruštičky

jablčka

slivky

Základná umelecká škola v Brusne

VÝTVARNÁ NA DIAĽKU

Od marca 2020 každého čakala zmena. Deti, rodičov, starých rodičov, každého zamestnaného a aj nás, učiteľov. Nie každý hneď zvládol upraviť režim dňa, vydržať v sociálnej izolácii, tráviť voľný čas efektívne, zladať pracovné povinnosti s tými domácimi. Ako to vyzeralo u nás doma? Som učiteľka výtvarnej výchovy a zároveň mamina štvorročného dieťaťa a sklbiť tieto dve role bolo pre mňa v tomto období veľmi náročné. Myslela som však na to, že oveľa ťažšie to majú maminy, ktoré nie sú učiteľkami povoláním a doma sa učia so svojimi deťmi, popri tom tiež pracujú z domu. Takže som sa pustila do vyučovania na diaľku s výzvou a s myšlienkou, že to musím zvládnuť. Prípravy na vyučovanie som si netvorila ako obyčajne, musela som zohľadniť to, že žiaci nemajú rovnaké domáce podmienky na tvorbu. Niektorých žiakov som kontaktovala len cez maily ich rodičov, niektorých telefonicky, iných priamo cez sociálne siete. Hlavný rozdiel v mojom prístupe bol v tom, že som vytvárala

veľa individuálnych tém pre deti. Denne som strávila mnoho času za počítačom, rovnako veľa minút pri telefóne. V dopoludňajších hodinách som pripravovala učebný materiál. Mnohokrát mi bol synček nápomocný – točili sme spolu videá pre žiakov, fotili ukážky výtvarných techník, vyrábali hry a overovali sme ich zábavnosť a funkčnosť. Veľakrát mi bol práve inšpiráciou, nielen pomocníkom. Popoludní sa námety a nápady museli dostať k žiakom, takže na rade bola komunikácia. V neskorých večerných hodinách som si študovala publikácie, čítala online zdroje, aby som mohla tvoriť plagáty s námetmi, zúčastňovala som sa online webinárov, pretože ma zaujímalo, ako učiť na diaľku efektívne a hlavne tvorivo. A k čomu sme našich mladých výtvarníkov – mojich žiakov – inšpirovali? Napríklad vytvoriť si v prírode relaxačný chodník z prírodnín a prejsť sa po ňom naboso. Pri potulkách lesem odfoťiť samorasty a rôzne zaujímavé tvary. Vyrobiť a ozdobiť zaujímavé rúško. Uskutočniť zmenu – upratať kôľňu, urobiť dobrý skutok, nechať sa ostrihať, namaľovať plot, či zasadiť niečo nové v záhradke. Tí, ktorí radi tvoria cez počítač, mohli navrhnúť dizajn tričiek, spracovať animáciu, či upraviť svoju fotografiu. Súťaživí mohli vyrobiť vlastnú spoločenskú hru. O tom, že výtvarne tvoriť sa dá aj v kuchyni, svedčí naša kniha fotoreceptov. Písali sme tajné odkazy, realizovali technické a fyzikálne pokusy. Vyrábali darčeky. Nechali sme si dekorovať odev mladším súrodencom a stavali sme zo stavebníc priestorové objekty. Spätná väzba v podobe domácej tvorby žiakov samozrejme prichádzala len postupne, v máji sa zapojilo najviac žiakov. Za posielanie fotografií prác našich najmenších žiakov a mnohokrát za domácu motiváciu k tvorbe detí, patrí veľká vďaka rodičom našich žiakov! Domáce práce žiakov sú uverejnené a dostupné na stránkach www.zusbrusno.sk a www.zusbrusno-nemecka.weebly.com /v časti Domov/, spolu so všetkými námetmi na domácu tvorbu /v časti Galéria/.

Ivica Handlovská

KOVID 19, ALEBO PO SLOVENSKY CORONAVÍRUS V ZUŠ BRUSNO

Tieto dve slová nás sprevádzajú už štvrtý mesiac. Útočia na nás z médií, z okolia, z rozhovorov, mám pocit že aj v noci, keď spím. Je to strašiak, ktorý nám nedá spať. Prejavil svoju moc vo všetkých oblastiach. Vyskúšal nás a či už chceme alebo nie, museli sme sa s ním naučiť žiť. Tak ako všetky školy aj ZUŠ Brusno ostala zatvorená. Zo dňa na deň sa zmenili podmienky vyučovania a všetka váha vzdelávania a kompetencií sa presunula na rodičov, ktorí ju museli delegovať s pomocou učiteľov na svoje deti – teraz aj „svojich žiakov“. Zo všetkých rodičov sa stali zo dňa na deň učiteľia a z učiteľov odborníci na prácu s počítačom a s rôznymi vzdelávacími a komunikačnými programami. Každý sa snaží robiť veci ako najlepšie vie. A tak aj ja som bola nútená pracovať z domu, pripravovať sa na vyučovacie hodiny, ktoré prebiehajú online. Musela som vystúpiť zo zabehnutého stereotypu. Stále je potrebné hľadať nové zaujímavé aktivity a informácie, ktoré si žiaci môžu priamo vypočúť, pozrieť. Žiaci majú určitú voľnosť, ale na druhej strane musím dbať aj na presnosť a správnosť odpovedí, vypracovaných pracovných listov a úloh. Pri hre na hudobnom nástroji, je to trochu ťažšie (chýba tu osobný kontakt), ale zase kreativita a vynaliezavosť detí je veľká. Dokonca som sa stretla pri vypracovaní domáceho zadania aj s nahrávkami vlastných piesní, čo mňa osobne veľmi potešilo, zvlášť keď

vás prekvapia mladší žiaci. Utvrdzuje ma to v tom, že aj keď sme si nie na blízku a nesedíme im doslova za chrbtom, dokážu naše – vaše deti pracovať a stále milo prekvapiť.

Zuzana Kučeráková

Učenie umeleckých predmetov bez priameho kontaktu učiteľ – žiak je určite veľmi náročné. Osobný kontakt je veľmi potrebný. Zažili sme obdobie, kedy toto nebolo možné a hľadali sme cesty a spôsoby, ako spolu komunikovať a pokračovať vo vyučovaní akýmkoľvek možným spôsobom. Vznikla obohacujúca komunikácia medzi učiteľmi, kde sme si vymieňali nápady, podnety, zaujímavosti. Niektorí z nás učili online, niektorí zadávali žiakom úlohy cez sociálne siete, nahrávali sme žiakom videá, a aj oni nám. Pani učiteľka Žofia Barlová vymyslela pre svojich žiakov hru Cesta víťazstva, do ktorej sme zapojili aj žiakov z iných odborov. Vyhlásili sme súťaž o nové logo našej ZUŠky a tešili sme sa na všetky tvorivé nápady. Veľmi sme sa potešili, že od 1. júna sme sa mohli konečne so svojimi žiakmi stretnúť, aj keď len na individuálnom vyučovaní. Koncom školského roka sa však budeme môcť s nimi stretnúť aj pri skupinovom vyučovaní. Všetkým našim žiakom a ich rodičom prajeme krásne prázdniny a tešíme sa na snád' už neprerušené vyučovanie v novom školskom roku 2020/2021.

Lenka Longauerová

Základná umelecká škola Brusno

clokované pracoviská: Medzibrod, Ľubietová, Nemecká, Strelníky, Jasenie

OBJAV SVOJ TALENT

a pridaj sa k nám

od 24.augusta 2020 – do 10.septembra 2020

Kontakt: 048/4194435, mail: zus.brusno@stonline.sk, 0911 789 044, mail: z.michalco@gmail.com

K 75. výročiu skončenia 2. svetovej vojny

S postupujúcim vekom sa asi každý človek, čím ďalej, tým častejšie, vracia ku spomienkam na detstvo. Náš ocko nie je výnimkou. Jeho detstvo je previazané až do jeho deviateho roku s predvojnovými a vojnovými časmi. Často si aj na tie roky spomína a my ho vždy počúvame so zatajeným dychom tak, ako by sme ho počuli rozprávať po prvýkrát. Aj tento rok si zaspomínal na tie dni, keď sa aj u nás, v Brusne, končila 2. svetová vojna.

„Keď sme sa dozvedeli, že Nemci prídu ku nám do dediny, otec nás odviezol aj s mamou a bratmi do Ricovho kúta. Tam, v hore, pre nás pripravil taký šiator (ako stan) a dal nám doň aj strožliak. Báli sme sa ostať v dedine ako aj mnohé iné rodiny.

Keď však Nemci prišli do takmer vyľudnenej dediny, vyslali jedného človeka spolu s malou posádkou svojich, aby išiel hore Sopotnickou dolinou vyhubovať, že sa máme všetci vrátiť domov. Vraj keď sa hneď vrátíme, nič sa nám nestane. Kto sa však nevráti do troch dní, buď bude pri nemeckej razii v doline zastrelený ako prisluhovač partizánov, alebo sa nebude mať ako vrátiť, pretože dedina bude obohnaná drôtom napusteným elektrinou. A tak sme sa vrátili.

V dedine sa ubytovali Nemci, ich vedenie v tých bohatších rodinách, napr. u lesmajstra Hilberta. Ten bol tiež pôvodom Nemec. U nás, chudobnejších, ubytovali dvoch Maďarov. Tí bojovali vtedy na strane Nemcov. Títo naši dvaja „podnájomníci“ boli slušní a dobrí ľudia, nemôžem nič zlé na nich povedať. Ani polievku, čo im mama navarila, nechceli jesť skôr, ako sme sa najedli my, deti. „Dajte najprv deťom,“ vraveli vždy mame. Tá, našťastie, vedela po maďarsky, aj otec vedel, lebo do meštianky chodili ešte za Rakúsko-Uhorska.

Bývali sme vtedy v Kakatke, v malom drevenom domčeku pri potoku, vedľa hlavnej cesty z Brezna do Bystrice. Jedného dňa nám jeden z „našich“ Maďarov prišiel povedať, že most cez potok je podmínovaný a bude vyhodенý do vzduchu, aby sa tak približujúcim sa Rusom sťažil postup ďalej. Vraj sa máme radšej niekde schovať, aby nás nezranilo, ak by náš dom bol zasiahnutý troskami. Tak sme sa išli skryť do Môcikovej pivnice. Rusi medzitým prišli do dediny a hoci bol most zlikvidovaný, našli si cestu cez najplytkejšiu časť potoka, kde chodili ženy právať. Dvaja z Rusov, v takých ušiankach,

prišli aj do Môcikov a našli nás tam v pivnici. Opýtali sa, či sú tam nejakí Nemci, ale ujčok od Môcikov im povedali, že nie, že sú tu hlavne deti a ženy.

Na Jozefa, 19. 3. 1945, totiž odviezli z dediny všetkých chlapcov a chlapov od 16 do 60 rokov na práce do Nemecka. Museli ísť aj otec a dvaja starší bratia. Bratom sa však po ceste podarilo ujsť, keď mali prestúpiť v Novákoch z jedného vlaku do druhého. Domov sa vrátili v apríli. Otec bol chorý a nevládal s nimi utiecť. Išiel vlakom až do Reichenbachu, odkiaľ sa po skončení vojny s úplne boľavými a opuchnutými nohami vrátil domov až koncom júna, mesiac a pol po oslobodení, keď sa nám končila škola. Už sme sa všetci doma báli, že sa nám nevráti, ale našťastie sa vrátil. Potom ostal mesiac ležať v posteli a mama sa oňho starala, kým sa mu nohy ako-tak vyliečili.“ Starkého som, bohužiaľ, nepoznala. Umrel skôr ako som sa narodila.

Monika Zázrivcová

V tomto roku mali byť veľké oslavy konca 2. svetovej vojny. Vzhľadom na situáciu v májových dňoch oslavy boli komorné a v rámci aktuálnych možností sme si túto udalosť konca najhoršej vojny v našich dejinách pripomenuli pietnym aktom zapálenia sviec a položením vencov pri Pomníku padlých 1. a 2. svetovej vojny dňa 7. mája 2020 o 13:00 hod. za účasti starostu obce Jozefa Šimečka, predsedu základnej organizácie Zväzu protifašistických bojovníkov Karola Uhríka a zamestnankyne obecného úradu Dagmar Srniakovej.

Všetkým, ktorí bojovali a zahynuli v 2. svetovej vojne patrí naša úcta a vďaka. Česť ich pamiatke!

Lenka Longauerová

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov

Pod'te medzi nás

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov (SZPB) je občianske združenie, ktorého poslaním je zachovať pamäť a tradície boja za národné oslobodenie proti fašizmu a úctu a vďačnosť osobám, ktoré s nasadením vlastného života, osobnej slobody, vystupovali v protifašistickom a protinacistickom odboji, v Slovenskom národnom povstaní, v partizánskom hnutí, v zahraničnom odboji a ktoré sa stali obeťami fašizmu a nacizmu a s nimi spojené perzekúcie, väznenia a núteného výkonu vojnových prác.

Cieľom zväzu je posilniť národnú hrdosť a zjednotiť spoločnosť pravdivou, neskrivenou a jednotnou interpretáciou boja za národné oslobodenie proti fašizmu a nacizmu v rokoch 2. svetovej vojny s vrcholom v Slovenskom národnom povstaní.

SZPB je spoločenská organizácia, ktorá je demokratická, politicky nezávislá a vystupuje proti oživeniu fašizmu a všetkým prejavom

násilia. To, že fašizujúce tendencie sa na Slovensku prejavujú aj v súčasnosti, vidíme dennodenne. To len potvrdzuje opodstatnenosť existencie nášho Zväzu. Medzi naše hlavné úlohy patrí pravdivo informovať o protifašistickom odboji na Slovensku, vystupovať proti všetkým prejavom fašizmu, nacizmu, rasizmu, neofašizmu, antisemitizmu a xenofóbie. Aj naďalej budeme šíriť tradície, vytvorené SNP a národnoslobodzovacím bojom, ochraňovať pamätné miesta, pamätníky a hroby oslobodzovacích bojov proti fašizmu a chrániť pamiatku tých, čo v boji s fašistickým nepriateľom zahynuli a nasaďovali svoj život.

Poslaním SZPB je odovzdávať mladému pokoleniu svoje spomienky a skúsenosti z boja za slobodu a národnú hrdosť nadviazaním na odkaz Štúrovcov a M. R. Štefánika. V tomto duchu sa chce podieľať aj na výchovnom procese mladej generácie, a tým ju chrániť pred vplyvom neofašizmu, rasizmu, neonacizmu a každým prejavom násilia.

Aj v našej obci sa po niekoľkých rokoch pasivity obnovila koncom roku 2019 činnosť základnej organizácie. Chceme vo svojej činnosti nadviazať na všetko pozitívne, čo v minulosti ZO SZPB v našej obci urobila. Preto sa obraciam na všetkých spoluobčanov, ktorých myšlienky Zväzu protifašistických bojovníkov oslovili, na všetkých, ktorým sú blízke myšlienky mieru, priateľstva medzi národmi a demokracie, aby rozšírili naše rady. Prihlásiť sa môžu u predsedu ZO SZPB Karola Uhríka.

Karol Uhrík, predseda ZO SZPB

Jednota dôchodcov v Brusne

My, dôchodcovia, sme museli oželiť všetky plánované akcie. Zastavila nás karanténa, ktorá prišla zároveň s príchodom jari. Dôsledne sme dodržiavali nosenie rúšok, využívali určené nákupné hodiny v obchodoch, dali sme sa „vysluhovať“ našimi mladšími členmi rodiny či susedmi. Keď sme sa na ulici náhodne stretli, ani sme sa, zamaskovaní rúškami, nepoznali. Doma sme mysleli na slobodné dni, keď nás koronavírus neohrozoval. Keďže sme nemohli organizovať naše aktivity, rozhodli sme sa napísať aspoň jednu príhodu z našich výletov na zasmiatie.

Dôchodcovská príhoda

Jedného pekného jesenného dňa naša predsedníčka zorganizovala v poradí už hádam šiesty vlakový zájazd do Košíc. Pretože sa nám Košice páčia, stretla sa skupinka našich členov v stanovený deň na železničnej stanici. Cesta vlakom bola pokojná. Rozprávali sme sa o živote, sem-tam sme pridali rôzne rady a nápady.

Prvé kroky viedli cez košický park do Dómu sv. Alžbety. Po modlitbe a pokochaní sa krásou majestátného kostola sme sa rozišli po námestí, každý tam, kde ho to lákalo. Pozreli sme si obľúbené miesta a prišla hodina odchodu domov. Nastúpili sme do rýchlika opäť v družnej debata o zážitkoch. Ani sme nezbadali a boli sme v Margecanoch, kde bolo treba prestúpiť. Kým sme sa však spamätali, vlak

sa pohol. Poniektorí sme vyskákali z už mierne rozbehnutého vlaku. No dve spolupútničky to nestihli. Čo teraz? Nestratili odvahu a prišli do Brusna inou trasou. Síce o 2 hodiny neskôr, ale pyšné, že objavili novú trasu z Košíc a videli krásy Slovenska z inej, možno krajšej železničnej trasy. Už teraz sme rozhodnutí, že keď pominie karanténa, pôjdeme na výlet do Košíc... všetci tou druhou, pre nás menej známou trasou.

Veríme, že sa na takýchto veselých a dobrodružných výletoch opäť čoskoro stretneme. Dovidenia, priatelia.

Elena Kováčiková

Traja chlapci v prírode

... podľa mňa sú úžasní. Treba o mladých v dobrom písať, hlavne, keď je o čom. Juraj Pavúk je predstavený v tomto čísle písaním, Lilly Michelle Poldauf maľovaním. Títo traja sú zas z iného súdka. Všetci sú ešte nást'- roční, ale napriek tomu, môžu byť pre nás všetkých – mladších aj starších, vzorom.

... **Samuel Dlhoš**: študent Strednej odbornej školy drevárskej vo Zvolene (odbor: Ochrana života a majetku pred požiarom).

... **Jakub Chromek**: študent Gymnázia Andreja Sládkoviča v Banskej Bystrici.

... **Samuel Strýček**: študent Spojenej školy v Kremničke (odbor: Technik energetických zariadení budov).

Stretávame ich na ulici, na futbale, v táboroch, na sociálnych sieťach, ale hlavne v prírode. Láska k horám, kopcom, ale aj k nám, ľuďom, je v nich silno zakorenená. Ich vek im (zatiaľ) neumožňuje šoférovať auto, tak si musia vystačiť s bicyklom. Veď na ňom sa veľmi ďaleko dostanú, ale už by chceli ísť aj ďalej, ako sa dá na dvoch kolesách s vlastným pohonom.

Keď ich začali lákať kopce, museli sa popasovať so strachom rodičov, aby sa im niečo nestalo. Najprv ich výlety mali vzdialenosťou bližšie ciele. S postupujúcou dávkou potrebnej zodpovednosti sa odvážili ďalej a ďalej, podporovaní rodičovskou dôverou v ich schopnosti a rozumný odhad situácií... aj keď mám pocit, že pocit strachu majú vyoperovaný:)

Najďalej, bez dospeláka, boli na Kráľovej Holi. Najviac ich však vidieť na Veľkej Chochuli, na hrebeňoch Nízkyh Tatier. Niekedy aj prespia na Tajchu. Nielen prespia, ale aj upracú, vynesú drevo, vodu. Nechali tam aj odkaz neznámemu, kto sa o útlúňu že vraj stará. Nevedia, odkiaľ je, zatiaľ sa im nik neozval.

Dôležitý je dobrý výstroj. Na zimu sú vybavení snežnicami, lyžami alebo snowboard prípnú smerom hore na vak. V období bez snehu dobré „kanady“ nesmú chýbať. Vždy majú so sebou čelovky. Do cesty im aj v lete prišiel primrznutý sneh. Dali aj ten! No a Samo D. si rád robí prírodnú masáž chodidiel ... aj bosý chodí :).

Ich rucksaky obsahujú náhradné oblečenie, ale hlavne jedlo: špekáčky, cibuľu, slaninu, chleba, klobásu, vifonky, čistú vodu, v lete vodu s bazovým sirupom (samozrejme s domácim - od mám, babiek, starých mám), v zime čaj... a ešte plynový varič... často sa pohybujú v zákaze kladení ohňa a oni ho striktné dodržiavajú!

Ľudia im píšú, aby ich zobrali so sebou. Občas urobia výnimku, ale najradšej chodia sami.

Najviac sa im páči ... raz boli v jeden deň na Ďumbieri a na Chopku. Prišli domov poobede autobusom, najedli sa a o hodinu ich čakal Mirko Šuch, že ich zoberie na Ramženô. Samo S. a Kubo povedali, že tam je najkrajšie. Samovi D. sa zas najviac páči na Tajchu. Málokedy turistiku plánujú. Ráno sa zobudia a keď je pekné, za 15 minút sú pokope, pobalia čo treba a šup von. Ak sa dá, priblížia sa k cieľu na bicykli (napr. na Pod Javorinku) a už sú v milovaných horách. Medveďa nestretli, vysokú zver veľakrát pozorujú.

Teraz trochu o lavičkách a hojdačkách. Prvé sedenie (lavičky + stôl) postavili 23. 4. 2019 na Kopku ... o rok tam pribudla hojdačka. Asi o 2 týždne bolo na svete druhé sedenie Pod Skalou – dvakrát ho niekto zničil. Teraz, v máji tam postavili nové. Tretie je na Lúke pri Hrone. Najviac známe je štvrté - pri duboch Na Breziach, aktuálne pri treťom dube v poradí. Hoci práve toto posedenie bolo niekoľkokrát zničené, nevzdali to. Sú proste nezničiteľní! Na treťom dube je aj hojdačka. Prvú hojdačku urobil Mirko Šuch pred dvoma rokmi a chlapci pokračujú v diele svojho dospelého vzoru. O ničiteľoch aj vieme - aj nevieme. Jedno je isté, na Breziach sme my, návštevníci, nechávali za sebou veľa odpadkov. Akoby sme nechápali, že všetko, čo do prírody donesieme, mali by sme si aj odnieť. Je tak jednoduché zjesť špekáček, ale fóliu, v ktorej bol zabalený, nechať v prírode. Alebo tam nechať pokrčenú plechovku z piva, či z radlera. Sme nepoučiteľní! Chlapci to tam stále dookola čistia (a nielen oni). Vždy, keď niekde idú, späť donesú „cudzí“ neporiadok.

Prečo to vlastne robia? No predsa z tej lásky, z pocitu, ktorý ich naplňa - urobiť ľuďom v prírode priestor na oddych. Na oddych na vlastných nohách, nie na autách, motorkách, s cigaretou a fľašou v ruke. Niekedy ktovie ešte s čím v krvi.

Počas jarných mesiacov stihli spriechodniť aj jednu „pánsku cestičku“ – tú, ktorá vedie spod Skaly do kúpeľov.

Všetci traja svorne hovoria, že nech už sú prázdniny, lebo škole sa treba viac venovať online, ako keď sedia priamo v nej. V sobotu pomôžu doma, popoludní idú na svätú omšu do kúpeľnej kaplnky, aby v nedeľu mohli vyraziť do milovaných hôr.

Majú smelé plány a veľmi sa tešia na leto, chceli by stihnúť Šútovo, Veľký Choč, hrebeňovku Nízkyh Tatier.

Viem, že z nich rastú dobrí chlapci a ja im za nás všetkých, ktorí máme vďaka nim dosť sedenia a hojdania v našom krásnom chotári, veľmi ďakujem.

Verím, že šikovných mladých ľudí je v Brusne veľa, preto by som vás, milí čitatelia, chcela požiadať o tipy, o kom by sme mohli napísať nabudúce.

Lenka Longauerová

Hron kedysi a dnes

– Život pod hladinou

Nájsť v Hrone rybu, keď som bol dieťa, bol malý zázrak. A ak tam aj nejaká ryba z potokov zabľúdila, radšej sa rýchlo vrátila späť. Podobne to bolo aj s rakmi. Hron bol vtedy taký znečistený výrobou v Petrochme, že sme si mysleli, že v ňom už nikdy ryby plávať nebudú. No v Brusne sme v tom čase nemali len Hron. Mali sme aj rybník. Nebol to ozajstný rybník, ryby sa tam asi nikdy nechovali, ale my sme ho tak volali. V lete sa tam dalo člnkovať či voziť na pozbi-janej plťke. V zime, keď zamrzol, sme na ňom hrávali hokej. Bolo to vlastne mŕtve rameno „za štrekou“, na brusnianskej strane Hrona, blízko železničného mosta, ktoré výstavba železnice v minulosti úplne odrezala od materskej rieky. Rybník bol napájaný zo Studničky (to bol prameň v cipe medzi traťou a cestou, tesne za železničným priecestím) a voda z rybníka vytekala úzkym jarčekom do Hrona, poníže železničného mosta. Medzi železnicou a rybníkom bola malá lúčka, volali sme ju Šutiačka (alebo skrátene Šuťka). Tam sme hrávali futbal, robili z vrby píšťalky a stvárali pestvá. Šuťka bola domovským stánkom najmä detí z Cigánskej ulice, tak sme vtedy volali dnešnú Okružnú, no chodili sme tam aj my, ostatní. Rybník bol pre nás veľkým lákadlom. Bolo tam plno žiab, ktoré kľádli na jar do rybníka krkalá (rôsolovité žabie vajíčka) a z nich sa neskôr vy-liahli žubrienky, mohli sme si nachytať malých rybiek (čereble a špendlíky, tak sme ich volali) do zaváraninového pohára. Jasné, že sa tam dalo robiť plno iných, pre deti vzrušujúcich vecí, ktoré neboli vždy v súlade s vôľou rodičov. Aké ryby žili vtedy v rybníku vám už dnes nepoviem. V Hrone v tom čase rýb nebolo, a tak mi ťažko bolo uveriť rozprávaniu môjho starého otca Gábora o tom, ako chytil v detstve v Hrone hlavátku. Len tak, do rúk... Mali by týždeň čo jesť, keby nebol prišiel poľný a nezobral im ju... Dnes je situácia iná ako za mojich mladých čias. Ryby už v Hrone nechýbajú. Horšie je to s rakmi. Raka som naživo nevidel pekných pár rokov.

Rak riečny (*Astacus astacus*)

Je to náš najznámejší kôrovec. Oblubuje čisté tečúce vody, ale vyskytuje sa aj v rybníkoch. Zhora je zelenohnedý zospodu viac červenohnedý. Dorastá až do dĺžky 20 cm. Dožíva sa 10 – 15 rokov. Telo raka sa skladá z pevne zrastenej hlavohrude a bruška. Na hlavohrudi má rak ústny otvor, dve oči na pohyblivých stopkách, dva páry tykadiel a článkované končatiny. Dlhšie tykadlá sú hmatovým orgánom, na kratších tykadlách má čuchové bunky. Prvý pár končatín je

liahnu malé raky, podobné dospelým. Žiaľ, stavy raka riečného boli značne redukované infekčnou nákazou známou ako račí mor, ktorá sa k nám dostala prostredníctvom nepôvodných druhov amerických rakov. Asi aj preto som ho u nás v Hrone tak dávno nevidel, ale také lipne vidieť dosť často vo chvíľach, keď idete po brehu a niektorému z rybárov práve zabraľ.

Lipeň tymiánový (*Thymallus thymallus*) je lososovitá dravá ryba, žijúca najmä v tečúcich podhorských riekach. Dalo by sa povedať, že Hron v Brusne je typická lipňová rieka. Lipeň patrí medzi naše pôvodné druhy. Má pestrofarebné telo s charakteristickou veľkou chrbtovou plutvou. Šupiny má usporiadané v riadkoch. Sfarbenie môže byť dosť variabilné, zelenkasto zlatisté až tmavé, do modra s čiernymi škvrnami na chrbte a bokoch. Chrbtová plutva je šachovito škvrnitá a začína pomerne blízko za hlavou. Samce majú väčšiu chrbtovú plutvu a jej zadná časť je pretiahnutá do tvaru vľajky – posledné lúče sú dlhšie a na konci ohnuté dozadu. Samica má chrbtovú

plutvu nižšiu a vzadu zaoblenú. V období rozmnožovania je sfarbenie intenzívnejšie a pestrejšie s rôznymi dúhovými odleskami. Mladé majú na bokoch tela modrasté priečne škvrny, neskôr tieto škvrny strácajú a na tele im zostávajú len čierne škvrnky. Väčšinou žijú v húfoch. Len väčšie jedince žijú samotársky a zdržujú sa v hlbších vodách. Potravu získava predovšetkým na dne (drobné potochníky, bezstavovce, larvy hmyzu, ale aj ikry či drobné rybky) alebo z hladiny (rôzni hmyz najmä v čase rojenia). Je stálym druhom, nemigruje. V čase neresenia podniká len malé ťahy do vyššie položených miest. Trenie prebieha v apríli až máji v plytkých prúdoch s čistým piesčitým alebo štrkovitým dnom, do ktorého samec vytĺka hniezdo a zabezpečuje jeho ochranu pred inými rybami. Lipne dorastajú do 40 cm, výnimočne aj nad 50 cm. Lovná dĺžka je 27 cm. Dožíva sa asi 10 rokov. Od 1. januára do 31. mája je chránený. Ohrozujú ho najmä kormorány a malé vodné elektrárne. Našou ďalšou veľmi peknou rybou je **pstruh potočný** (*Salmo trutta morpha fario*). Ako prezrádza jeho latinský názov, je to vlastne zakrpatená forma

zakončený klepetami, ďalšie štyri páry končatín sú kráčavé. Krátke končatiny sú aj na brušných článkoch (samičky slúžia na pridržiavanie oplodnených vajíc). Pohyblivé bruško je zakončené chvostovou plutvičkou. Živí sa vodnými rastlinami a živočíchmi (aj uhynutými). Dýcha žiabrami. Pancier raka nerastie spolu s rakom. Raz za rok ho zhodí a kým mu stvrdne nový, je zraniteľný. Samička v zime nakladie vajíčka, ktoré potom uchytí na brušku, v lete sa

pstruha morského. Sfarbenie je veľmi variabilné s množstvom čiernych a červených, bielo lemovaných bodiek. Domovom pstruha je chladnejšia horská alebo podhorská rieka, najlepšie zatienená porastom. Pstruh potočný obľubuje prekysličenú vodu a podvodné úkryty. Je dosť plachý a verný svojmu stanovištu. Opúšťa ho len v období trenia v októbri až decembri, keď ťahne do vyšších poloh a prítokov. Hniezdo robí a ochraňuje samička. Živí sa larvami

vodného hmyzu, hmyzom a menšími rybkami (najmä hlaváčmi a čereblami). Dĺžka života pstruha potočného sa vo voľnej prírode odhaduje na 4 až 5 rokov. Ohrozujú ho migračné bariéry a globálne otepľovanie. U nás ho možno stretnúť skôr na prítokoch Hrona ako v Hrone samotnom. Od 1. septembra do 15. apríla je chránený.

Veľmi peknou rybou je aj **pstruh dúhový** (*Salmo gairdneri*, syn. *Oncorhynchus mykiss*). Je to sladkovodná lososovitá dravá ryba pochádzajúca z Ázie a Severnej Ameriky. Pre rybárstvo sa rozšíril aj do Európy. Vyhovujú mu čisté vody bohaté na kyslík, ale nájdeme ho aj

čítym dnom, ale osídľuje aj údolné nádrže s chladnou vodou. Je to štíhla lososovitá ryba. Má torpédovité telo s ružovým nádychom až do hnedočervena s červenavou chvostovou plutvou, ktorá je na rozdiel od pstruha dúhového bez bodiek. Hlavátka je dravec. V mladosti požíra rôzne vodné bezstavovce, v dospelosti predovšetkým ryby. Je schopná skonzumovať ročne vyše 15 kg rýb. V čase nerestenia samce o samičky tvrdo bojujú. Po spárovaní spolu budujú vo vode hniezdo o rozmeroch asi 2 x 1 až 2 metre, pričom premiestnia niekoľko desiatok kíl skál a štrku. Doba hájenia je od 1. januára do

v jazerách. Je odolnejší ako pstruh potočný, znesie oveľa vyššie teploty vody, nižšiu hladinu kyslíka vo vode i vodné zákaly. Je veľmi obľúbenou športovou a chovnou rybou, pretože pomerne rýchlo rastie. Žije samotársky. Má rád úkryty, no nie až tak, ako pstruh potočný. Jeho typickým znakom je fialová až červená dúha na tele a drobné bodky tmavšej farby na tele i na chvostovej plutve. Má zavalitý tvar tela a jeho telo je mohutnejšie než telo pstruha potočného. Živí sa hmyzom, kôrovcami, vodnými slimákmi a rybkami, v jazerách hlavne pakomármami a komármi. Bežne dorastá do 45 cm, no môže mať aj 70 cm. Lovná miera je 25 cm. Je chránený od 1. januára do 15. apríla.

Najväčšou rybou v našom toku Hrona ja hlavátka. **Hlavátka podunajská** (*Hucho hucho*) je naozaj kráľovnou našich vôd. Dorastá do 1,3 m a hmotnosti 20 – 25 kg. Najväčšia hlavátka podunajská na území Slovenska, ktorá bola nájdená na rieke Hron po otrave v roku 1949, bola vraj dlhá 169 cm a vážila 46 kg. Žije v podhorských zónach riek s chladnou a prekysličenou vodou a štrkovitým alebo pies-

31. októbra. Lovná dĺžka je 70 cm. Jeden môj známy mi tvrdil, že raz, v čase letných horúčav, dosť dlho pozoroval v Hrone skoro metrovú hlavátku z cestného mosta medzi Brusnom a Ondrejom. Začali sa pristavovať aj ďalší okolojdúci a tej rybe to vraj vôbec nevadilo. Stála na jednom mieste v prúde Hrona a nehýbala sa. Som rád, že Hron je v dnešných časoch zasa živou riekou. Nie je to samozrejmosť. Vážme si to. Vždy to tak nebolo a bojím sa, že navždy to tak ani nebude. Keď vidím, ako sa na Hrone množia malé vodné elektrárne, ide mi mráz po chrbte. Veď aj v Brusne bol za posledné dve desaťročia záujem stavať elektrárne nad obcou i pod obcou. Pre život v Hrone je však dobre, že sa tak nestalo.

Ján Vaník

Zdroje:

<https://niecoprerybarov.webnode.sk/>

<http://snaturou2000.sk/zivocichy/>

<https://www.mosrzsturovo.sk/>

<https://www.sportovyrybar.sk/atlas-ryb/>

Ostrov v Hrone a odkrytie bermy hrádze Hrona

V lokalite Dúbravice a lokalite Lúka nám v koryte rieky Hron, bližšie k „brusnianskej strane“, vznikol za pár desiatok rokov ostrov, ktorý odklonil tok a koryto rieky na pravú stranu, bližšie k železnici. Na „ondrejskej strane“ nám tok rieky postupne ukrajoval z brehu a z hrádze, kde nám v najviac exponovanom mieste Hron zobral cca 4 – 5 m na dĺžke cca 50 m.

Zo strany vedenia obce bolo nevyhnutné začať okamžite rokovať s predstaviteľmi Slovenského vodohospodárskeho podniku (ďalej len

SVP), š. p. Povodie Horného toku rieky Hron, o odstránení „ostrova“ a spevnení a zastabilizovaní brehu hrádze, čo sa nakoniec podarilo. Pri rokovaniach som ako starosta obce predstaviteľov SVP ďalej presviedčal a argumentoval, že sa nie celkom dobre starajú o koryto a bermu (pozdĺžny pruh dna rieky, ktorý je súčasťou jej koryta) hrádze Hrona. Nánosy naplavenín nám tak zužujú šírku a hĺbku rieky v centrálnej časti obce. Ako malý chlapec si pamätám odkryté bermy hrádze obložené kameňom od ústia potoka Sopotnica na pravej strane a od „kúta“ na ľavej strane toku až po železničný most.

ostrov na pravú stranu toku rieky pričom spevnili a zastabilizovali hrádzu. Koryto Hrona sa tak opäť vrátilo na pôvodné miesto. Za to, že sa podarilo odstrániť ostrov v Hrone, stabilizovať breh a odkryť bermu hrádze, vďačíme predstaviteľom SVP, ktorým by som chcel touto cestou poďakovať, konkrétne pánovi riaditeľovi, vedúcim oddelení a samozrejme pracovníkom, ktorí prácu vykonali. Do budúcnosti máme prísľub zo strany vedenia SVP, že odkrývanie bermy hrádze bude pokračovať aj od hlavného cestného mosta smerom k železničnému mostu.

Po pripomienkach zo strany obce sa pracovníci SVP hneď v prvý mesiac v roku pustili do odstránenia nánosov na pravej strane rieky Hron od hlavného cestného mosta po ústie potoka Sopotnica, kde nám odkryli bermu (časť hrádze) obloženú kameňom a vyviezli z tohto úseku niekoľko stoviek metrov kubických nánosov. Nakoľko bola vysoká hladina rieky Hron, pracovníci nemohli začať s odstraňovaním ostrova a so spevnením hrádze. Po poklese hladiny vody v Hrone sa pracovníci SVP presunuli na dolný tok Hrona v našom katastrálnom území a postupne (na niekoľkokrát) presunuli celý

Odkrývanie bermy hrádze a odvážanie riečnych nánosov má veľký význam, pretože sa zvyšuje objem (prietok) koryta rieky Hron a v prípade povodní je tak koryto schopné zadržať o niekoľko stoviek kubíkov vody viac, kým by došlo k preliatiu vody cez hrádzu.

Jozef Šimeček

Úprava chodníkov v okolí obce

V lesoch blízko našich kúpeľov je mnoho chodníkov vhodných na kratšie či dlhšie prechádzky pre kúpeľných hostí aj pre nás, domácich. Niektoré „panské cestičky“, ako sme ich kedysi volali, sú staré, niektoré novšie. Každý chodník, ak má byť bezpečný a pohodlný, treba občas vyčistiť, opraviť, revitalizovať. Málokto vie, že asi najväčšia revitalizácia kúpeľných chodníkov bola robená v rokoch 1976 – 1978. Vtedy sa vybudovalo aj dosť nových chodníkov. V priebehu prác boli okrem chodníkov (v celkovej dĺžke cca 22 km) postavené aj lavičky a altánky, ktorých bolo pôvodne osem. V súčasnosti stoja „silou vôle“ už iba štyri: jeden v Hladušovej, jeden v Bračovej, jeden na Domlyne a jeden nad cestou vedúcou ponad kúpeľné pramene Paula a Ludwig. Vtedajším hlavným stolárom bol pán Budaj z Majera, ktorému pomáhali aj mnohí naši spoluobčania ako napr. Šimon Kútik, Juraj Pliško a ďalší.

Náš starosta, Jozef Šimeček, prišiel minulý rok s dobrou myšlienkou opraviť a sprístupniť chodníky v okolí našej obce. Do tohto plánu nám však v marci nečakane vstúpil Covid-19. Počas dvoch mesiacov väčšina z nás trávila čas vo svojich domoch, dvoroch a záhradách. Zopár jednotlivcov však aj v tomto čase zobralo hrable, pílu, motyku a hybaj ho vypotiť kalórie a poraziť jarnú únavu.

Napríklad traja členovia našej domácnosti sme sa rozhodli sprístupniť chodník nad Kaplnkou sv. Anny, smerom ponad liečebný dom Poľana k rezervoáru, a tiež na druhú stranu, po Hladušovú. Tu nás trochu spomalil spadnutý mostík, ktorý treba upraviť nanovo. Nemôžeme si pomôcť, ale ja sa u nás v kúpeľnom parku a na chodníkoch v jeho okolí cítim ako v Tatrách, niekde v Smokovci.

Aby som však nehovoril len o sebe, dobrovoľníkov, starajúcich sa o naše okolie je oveľa viac. Niektorí napríklad vyčistili v Čiernej doline od machu protipovodňovú hrádzu. Z toho usudzujem, že viacerí sa zapotili a za to im patrí srdečná vďaka. Keď vidím, ako sa niektorí ľudia správajú, ničia lavičky, zahadzujú odpadky, tak mi srdce poteší, keď v obci a jej okolí nájdem aj niečo pekné, kus niekoho poctivej roboty.

Kto chce, môže sa ísť prejsť napríklad na už v minulom roku vyčistený chodník od Srny smerom na Kopok. Tohto roku si už pri výstupe bude môcť aj oddýchnuť na nových lavičkách. Cesta hore na Kopok trvá cca 20 - 30 minút.

Dúfam, že keď sa situácia so šírením koronavírusu úplne upokojí, budeme sa môcť opäť stretnúť vo väčšom počte na nejakej ďalšej spoločnej brigáde. Zatiaľ ešte raz srdečne pozývam na prechádzku v lone prírody.

Po cestách i necestách

Moja púť do Santiago de Compostela

Každoročne do Santiago de Compostela putujú tisíce ľudí z rôznych pohnútok. Či už z duchovných, alebo vnímajú putovanie ako turistiku a idú za poznaním prírodných krás, histórie a kultúry inej krajiny. Veľký záujem o tzv. „svätjakubskú púť“ v súčasnosti dokazuje aj fakt, že bola v roku 1993 zapísaná do zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

Jednou z putujúcich do Santiago bola v roku 2019 aj Evka Muchová, rod. Petrušková. Veľmi rada sa s nami podelila o svoje skúsenosti a zážitky.

Evka, prezrad' nám, čo alebo kto ťa inšpiroval k putovaniu do Santiago de Compostela?

Moja púť do Santiago de Compostela (ďalej Santiago) začala v myšlienkach pár mesiacov predtým, než som sa na ňu skutočne vydala. Z času na čas si ku mne nachádzali cestu rôzne články o tejto púti a skrz ne aj výpovede ľudí, ktorí ju absolvovali. Za významnú inšpiráciu považujem zážitky mojej mamky, ktorá púť absolvovala dvakrát so zájazdom.

Ale hovorí sa, že Camino (ná-zov pútnickej cesty) si vás zavolá samé... Aj tak bolo. To najpodstatnejšie, prečo som sa na púť odhodlala ísť, bola potreba zmeny prostredia. Prvé mesiace roku 2019 boli pre mňa náročné, čo sa týka udalostí v mojom osobnom živote. Jedného aprílového večera dozrel čas a ja som si aj napriek strachom kúpila letenku. A bolo rozhodnuté.

Na úvod by sme sa chceli dozvedieť zopár základných informácií o samotnej ceste: odkiaľ-kam vedie cesta, aká je dlhá, aké sú symboly cesty, kde si začala ty, koľko kilometrov si prešla. Pútnické trasy do Santiago vedú z mnohých štátov Európy. V samotnom Španielsku je tiež viacero trás, ktorými sa pútnici môžu vybrať. Najfrekventovanejšia a najčastejšie spomínaná je tzv. „francúzska cesta“ (Camino Frances), ktorá začína vo francúzskom mestečku Saint-Jean-Pied-de-Port. Mne sa najviac zapáčila „severná trasa“ (Camino del Norte), ktorá vedie severným okrajom Španielska popri pobreží Atlantiku. Začína v meste Irun a je dlhá okolo 850 km (údaje sa líšia). Ja som pre začiatok svojho Camina hľadala mesto na trase, v ktorom sa nachádza letisko, aby som priamo z neho mohla vyraziť na púť. Voľba padla na Bilbao. Mojm cieľom na začiatku nebolo dôjsť až do Santiago. Úspechom pre mňa bolo samotné odhodlanie vydať sa na púť. To, koľko kilometrov prejdem, som nechala na pocit. Pár dní pred odletom do Španielska som sa zaregistrovala v internetovej skupine, ktorá je určená pre pútnikov, ktorí púť už absolvovali i pre tých, ktorí sa na ňu chcú vydať. Prostredníctvom nej som sa skontaktovala s Petrom z Čiech, ktorý chcel vyraziť na Camino v rovnakom čase ako ja. Chcel putovať po francúzskej trase, ale život to nakoniec zariadil tak, že sme išli obaja severnou trasou. Z predstavy spoločného putovania na prvých pár dní sa nakoniec

stalo spoločné putovanie až do Santiago. Pridružil sa k nám ešte Petrov známy Jakub, ktorý s nami putoval do cca polovice trasy (Gijón), takže sme vytvorili československý tím.

Naša cesta teda začala v Bilbao 11. 5. 2019. Do Santiago sme dorazili 11. 6. 2019. V Bilbao sme si zadovážili aj „pasy“ pre pútnikov (tzv. credencial). Do neho sa v každom meste (bare, reštaurácii, hoteli, ubytovni), ktorým počas trasy prechádzate, zbierajú pečiatky, ktoré slúžia ako vaše preukázanie, že ste pútnik (pilgrim) a na základe ktorého máte možnosť nocovať v ubytovniach pre pútnikov (albergue). Až do Santiago sme prešli 733 km.

Typickými „smerovníkmi“ na Camine sú značky v podobe žltej šípky a mušle s krížom, ktoré sa nachádzajú vo voľnej krajine (na stromoch, kameňoch, smerových značkách, priamo na ceste) i v dedinách a mestách (na chodníkoch, stĺpoch, budovách, mostoch). V oblasti Galície to už boli aj stĺpiky, ktoré udávali vzdialenosť do Compostely, presnú až na tisícinu metra. Úroveň značenia sa líši podľa aktuálnej autonómnej oblasti Španielska, ktorou putujete. Podľa mňa je ale dostatočná. Nám pomáhala aj mobilná aplikácia, s pomocou ktorej sme sa vedeli zorientovať aj v miestach, kde bolo značenie redšie či zmatčené. Vždy sa ale dalo spoľahnúť aj na radu domácich, ktorí nemali problém poradiť nám kadiaľ ďalej.

Porozprávaj trochu bližšie o tvojom putovaní. Zaujímalo by nás, akým terénom si prechádzala, aké bolo počasie, kde si nocovala, či si mala krízu, a ak áno, ako si ju prekonala.

Ako som spomínala, severná trasa vedie v jej začiatku popri Atlantickom oceáne. Bilbao sa nachádza v autonómnej oblasti Baskicko. Naše putovanie viedlo ďalej oblasťami Kantábria, Astúria a Galícia, v ktorej už leží samotné Santiago. Trasa vedie veľkými mestami, mestečkami, dedinami, cestami medzi nimi i voľnou krajinou. Mne osobne sa najviac páčil úsek putovania od Ontónu po Ribadeo. Scenérie Atlantického oceánu boli krásne. Denne sme prešli od 15 po 33 km (to bolo maximum). Prejdená vzdialenosť vždy záležala od profilu terénu, počasia, možnosti ubytovania a samozrejme od našich síl. Zažili sme všetky odtiene počasia – krásnu slnečnú oblohu bez mráčika, pľoblačno, zimu (takmer až sneženie), krúpy, búrku. Každé počasie malo svoje čaro a bolo skúškou, či chceme putovať ďalej.

Počas putovania príde na každého určitá kríza. U mňa to nebolo inak. Po cca 400 km mi opuchla ľavá noha. Riešila som to najskôr kúpou novej obuvi. Dovtedy som totiž putovala v poctivých kožených vibramách, čo sa miestami – najmä na asfaltových cestách – neukázalo ako správna voľba. Dopriala som si deň oddychu, kedy som uvažovala nad tým, či svoju púť predsa len nemám ukončiť. Ale moja prirodzená tvrdohlavosť a cieľavedomosť mi to nedovolili a pokračovala som ďalej i napriek bolestiam. Samozrejmosťou bola

„ponorková choroba“. Putovali sme spolu, ale počas dňa sme kráčali i osamote a väčšinou sme sa počkali na pár miestach, kde sme si dali spoločnú pauzu. Výkyvy nálady sme nakoniec vždy zvládli. Najzaujímavejšia na celej púti je práve jedinečnosť každého dňa. Ráno ne-
tušíte, kde budete spať večer, čo budete jesť. My sme nocľah vždy riešili počas dňa. Spali sme v už spomínaných albergue, ktoré bývajú buď mestské alebo súkromné. Od toho závisí aj cena za noc – pohybovala sa od 6 eur po 15 euro. Maximálny počet pútnikov na jednej izbe, ktorý som zažila, bol 63 – bol to jedinečný zážitok. Viackrát sme využili aj ubytovanie v súkromí v byte alebo v izbe v dome. Keďže sme boli traja, cena za ubytovanie bola rozumná a vychutnali sme si možnosť súkromnej kuchyne a kúpeľne. Jedlo sme si kupovali pribežne podľa potreby – keď sme vedeli, že pôjdeme cez oblasť

bez civilizácie (veľa takých oblastí na trase nebolo), nakúpili sme si potraviny dopredu. Nakoľko sme však všetko niesli na vlastných pleciach, naučili sme sa zväžiť každý gram nákupu. Po ceste sa vždy našli občerstvenia s typickými „bocadillos“ (malé sendviče a bagetky s rôznou oblohou) a s „tortillas“ (zemaková omeleta). V ubytovniach i súkromnom bývaní sme si častokrát varili najmä cestoviny a ryžu na rôzne spôsoby. Najobľúbenejšie boli cestoviny so špenátom a údeným lososom.

Každoročne putujú do Compostely tisíce ľudí z rôznych častí sveta, veriacich aj neveriacich, z rozličných dôvodov. S akými ľuďmi si sa stretla ty?

Severnou trasou neputuje až tolko pútnikov, koľko francúzskou. Po ceste sme častokrát stretávali tých istých pútnikov, či už jednotlivcov alebo skupinky. S mnohými sme sa poznali už na diaľku a zdravili sme sa mávaním a typickým pozdravom pútnikov „Buen camino“ (čo by sa dalo preložiť ako „šťastnú cestu/púť“). Najmä poobedia a večery na ubytovniach boli o sociálnom kontakte. Dorozumievanie častokrát prebiehalo rukami-nohami, ale po čase som si na to zvykla. Stretli sme pútnikov z Venezuely, Austrálie, USA, Francúzska, Talianska, Holandska, Nemecka, Poľska. Mnohí boli výnimoční a utkveli mi v pamäti. Za všetkých spomeniem Dávida z Holandska, ktorý sa vedľa mňa zjavil vždy, keď som mala krízu a povzbudil ma ísť ďalej. Stalo sa to trikrát. Dúfala som, že sa stretneme v Santiagu, ale už som ho už nevidela. Nezabudnuteľná je pre mňa aj Carolina z Poľska, s ktorou sme prešli mnoho kilometrov spoločne a písali sme si i po príchode domov. A samozrejme moji dvaja spolupútnici z Čiech.

Čo sa domácich týka, ich spôsob fungovania bol poriadnou výzvou. Španielska „mañana“ = teraz nerobím, oddychujem, obslúžim vás o pár hodín... ma uviedla do iného fungovania, než je to u nás. U nás ide všetko rýchlo, stále sa pracuje, ľudia nepoznajú oddych počas dňa. Tam to bolo iné – v duchu hesla, že „nič neutečie“. A neuteklo naozaj nič podstatné. Španieli sú ochotní a veselí ľudia. Našli sa samozrejme i hundroši, občas podozrievavci, ale tak je to všade na svete. Na pútnikov sú zvyknutí a častokrát nás zdravili a povzbudzovali na ceste.

Spomínam si na časť púte, keď sme sa už blížili k jej záveru, do Santiagu. Bolo to zvláštne. Nebol to pocit radosti, ale skôr smútku, že putovanie sa už končí. Zároveň vo mne rezonovala otázka, ako sa vrátiť do bežného života. Posledné dni sme prešli málo kilometrov denne. Chceli sme si to čo najviac predĺžiť a už aj telo bolo unavené. Deň samotného príchodu do Santiagu bol silný. Samotné mesto vidíte z návršia nad ním už cca hodinu cesty pred cieľom. Počas tej poslednej hodiny putovania mnou prechádzali rôznorodé pocity. Príchod na námestie pred katedrálou bol ako príchod na námestie akéhokoľvek iného mesta. Až po dlhšej chvíli sa uvoľnili pocity, prišiel plač a uvedomenie si, že som TU. Pamätám si, že ku mne prišiel neznámy Španiel, či chcem, aby ma odfotil. Keď videl, že som dojatá, objal ma ako otec, usmial sa na mňa a odišiel. Bolo to vzácné privítanie.

Pútnici väčšinou hneď po zavŕšení púte idú navštíviť katedrálu. My sme sem prišli v období, kedy chrám prechádzal rekonštrukciou

a tak sme ho navštívili až nasledujúci deň. Aj s vnútornými lešeniami a obmedzeniami vstupu mal svoje obrovské čaro. Druhý deň po príchode sme sa zúčastnili aj omše pre pútnikov, kde sme videli mnoho ľudí, ktorých sme stretávali cestou. Boli to veľmi silné momenty - objasniť sa s nimi, vediac, že sa už pravdepodobne nikdy neuvidíme. Po skončení púte pútnici tiež chodia na akýsi „úrad pre pútnikov“, ktorý je blízko chrámu a tu predložia credencial s pečiatkami, ktoré dosvedčujú, že absolvovali trasu. Na základe toho dostávajú diplom so svojím menom, dátumom absolvovania púte a počtom prejdenných kilometrov. Minimálny počet prejdenných kilometrov, na základe ktorého môže byť predložený diplom, je 100. Ja som necítila potrebu takéto potvrdenie mať. Credencial mi kedykoľvek pripomenie jednotlivé zastavenia na ceste a celá púť bola takým silným zážitkom, že na ňu tak či tak nezabudnem. Zaujímavá bola i cesta domov. Rozhodla som sa letieť späť z toho istého letiska, kde som priletela. Takže druhý deň po príchode do Santiagu som vo večerných hodinách sadla na autobus do Bilbaa a celých cca 700 km, ktoré sme prešli po vlastných, som absolvovala ešte raz v spiatom smere a o čosi rýchlejšie letela som z Bilbaa do Prahy. Tam som si dopriala ešte deň u kamarátky a až tak som išla späť na Slovensko.

Čo ti dala táto púť?

Nedokážem slovami presne vyjadriť, čo mi púť dala...

Snáď najdôležitejšie je, že mi umožnila spoznať samú seba, nakoľko som sa častokrát ocitla v nepredvídateľných situáciách, v cudzej krajine, kde som sa musela spoľahnúť sama na seba, veriť svojej intuícii i zapojiť zdravý „sedliacky rozum“. Tiež mi dala možnosť spoznať inú krajinu, inú kultúru, potvrdiť si, že dorozumievanie neprebíha len cez slová, ale aj cez pohľady, mimiku, gestá. Počas púte sa mi tiež stalo mnoho malých „zázrakov“. Poviem to tak, že kedykoľvek som niečo potrebovala, bolo mi to dané. V neposlednom rade som spoznala viac vzácných ľudí.

Niekde som čítala, že keď chceš spoznať Krista, choď do Jeruzalema, keď chceš spoznať cirkev, choď do Ríma a keď chceš spoznať seba, choď do Compostely. Asi to bude pravdivé tvrdenie. Dá sa to poznať z Evkinho rozprávania. Želám jej, aby na svojich cestách stretávala iba dobrých a výnimočných ľudí.

Málokto o ňom vie, že ho od malička láka divadlo a aj sa mu aktívne venuje. Má v sebe prirodzenú inšpiráciu k písaniu básní v snahe ponúknuť myšlienku, emóciu, pohľad na život. Niekedy pozitívny, niekedy negatívny. Píšem o **Jurajovi Pavúkovi ml.**, ktorý sa rozhodol zapojiť do autorskej a interpretačnej súťaže Kováčova Bystrica s básňou „Hra na človeka“ a bol veľmi úspešný. Vo svojej kategórii sa umiestil na 2. mieste. Do tejto autorskej a interpretačnej súťaže sa prihlásilo 140 mladých ľudí, vlastnú literárnu tvorbu poézie a prózy poslalo rekordných 84 nádejných mladých autorov. Báseň „Hra na človeka“ som čítala ešte predtým, ako ju Juraj poslal do súťaže. Keď mi volal, že skončil na druhom mieste, rozhodla som sa ho navštíviť a položiť mu pár otázok.

Povedz nám niečo o básni Hra na človeka.

Báseň som písal počas zimy, asi 4 – 5 dní, väčšinou v noci a ráno som prepisoval. Hotová bola za 4 – 5 dní. Je inšpirovaná jedným z aspektov života – jeho temnejšou stránkou. Nie všetky básne (zatiaľ som ich napísal asi 15) sú smutné, mám aj pozitívne dielka, je to len jeden z pohľadov.

Hra na človeka

Boli sme z kvetu matkinho lona vybratí,
vzápätí na chladné, drsné pódium pohlodení,
pod oslepujúce svetlá reflektorov daní.

V období kvitnutia, v období našej jari,
nám rola v nekonečnom predstavení bola udelená.
Svetom podľa formátov z kostí vytvorená
a ako dobytku nám na naše kedysi nevinne
čisté telá ruka popolavá siahla...
... a hlboko nás poznačila.

Avšak nič nie je večné.
Aj pôsobenie naše v predstavení bez konca
sa jedného dňa skončí.
Naše telá sa jedného dňa domovom
pre kvetiny tohto sveta stanú,
a stopy čo sme zanechali,
pod vrstvou prachu zabudnutia večného zapadnú.

V hre na človeka,
ktorú všetci hráme tak presvedčivo,
každý z nás je divákom
so zhypnotizovaným pohľadom
na dejisko neustále upreným,
pod sedadlom si nože brúsiaci a ruže pestujúci.

Každý je hercom, stojacim na pódii
pod neustálym dohľadom tisícich pohľadov.
Mnohé z očí ako krdel' supov dravých
na chybu tvojho kroku úporne čaká,
a naostrené nože spod sedadla
jeden za druhým
s úsmevom sladkým pomaličky na perách ťahá.

Strach z nožov a neustály hon
za ružou jedinou.
Hrať seba samého sa stáva raritou
a mnohým hercom len jedna tvár,
tá skutočná nestačí
a len neustále hromadí a hromadí.
Plastová tvár na plastovú sadá
a nemá to konca-kraja,
ťarcha neznesiteľná, lož a faloš
do batôžka sa viac už nezmestia...

Kde si ju uverejnil?

Kamarátka zo školy (študujem na Evanjelickom bilingválnom gymnáziu v Banskej Bystrici) ma povzbudila, aby som ju dal do školského časopisu. Dal som sa nahovoriť a som rád. Vypočul som si veľa pozitívnych reakcií od študentov, ale čo som ešte radšej, aj od učiteľov. Spoznal som ľudí, ktorých som dovtedy nepoznal a oni mi ukázali, že moja tvorba má komunikačný ráz na ceste k druhým ľuďom.

Ako vznikol nápad prihlásiť sa do autorskej súťaže?

Nahovorila ma tá moja kamarátka. Ona sa tiež prihlásila a je laureátkou súťaže. Mrzí ma, že pre opatrenia, spojené s výskytom COVID-19, sa neuskutočnilo vyhodnotenie v Štátnej vedeckej knižnici – Literárnom a hudobnom múzeu. Chcel som sa stretnúť s odbornou porotou a s ďalšími tvorcami.

Zaujímavé je, že niekto, kto tiež išiel do súťaže chcel, aby si sa prihlásil...

...áno, veľmi si vážim túto inšpiráciu a páči sa mi, že si vieme dopriať jeden druhému. V tom je sila osobnosti človeka.

Ako prebiehalo prihlásenie?

Prihlášku som musel poslať on-line a vytlačenú doručiť do ICM (Informačného centra mladých). Vybral som sa do ICM v predposledný deň prihlasovania, dlho som to hľadal. Keď už som sa ocitol pred správnymi dverami, boli zatvorené. Tie vedľajšie však nie, a tak som odovzdal prihlášku tam.

Jurajovi srdečne blahoželáme a prajeme veľa tvorivých stretnutí s poetickou múzou.

Lenka Longauerová

Každý z nás vlastného príbehu scenáristom je,
píše svoj veľký príbeh o tom, kým vlastne je.

Mnohokrát sa stáva,
že ruky kritikov na dielo tvoje siahnu.
Ak podľa formátov z kostí netvoríš,
ba aj kožu z teba stiahnu,
na nitky zo zlata ťa uviažu
a okolo krku ti na počesť čiernu mašľu priviažu.

Smotánka na pódii, na výslni,
každý zlato na jazyku
a len to dobré mať vo zvyku.
Voskové tváre úsmev od ucha k uchu.
Celé dni sa prechádzajme po Edene
v purpurovom rúchu.
Prsty si strčme do uší a tvárme sa,
že cez prievitné steny nikto nič nevidí.

Slovami z hlbín nenávisti hriechnikov bez hriechu
upaľujeme so sprievodom veselého spevu.

Anjelom pre potešenie krídla trháme,
ich slzy čisté do kryštálových pohárov
zbierame, popíjame,
ich perie do vankúšov pcháme.
Ako je vôbec možné,
že pokojný spánok máme?!
Dupot topánok z kovu, zo skla,
ktoré náš domov ničia sálou duní
a každý v nej s bezcennými papierikmi,
s hodnotou privysokou
len tíško sedí.

Krv strieka na všetky strany.
Dažde ruží belasých, meniacich sa na červené,
zapĺňajú celé sály.
Z očí prítomných sršia iskry eufórie a extázy.
Počas divadelnej prestávky
upratovacia čata nastúpi,
pred umyvárnou stoja celé zástupy.
Podme sa spolu tváriť,
že flaky krvavé, na šatách čo máme,
sú od vína.
Ved' aj tak všetko, čo sa deje,
nie je predsa moja vina...

Juraj Pavúk

Lillian Michelle Poldauf – ôsmačka, čo kreslí na rúška

Útlejšia dievčina so zapleteným vrkočom skoro po pás. Napohľad sa nelíši od svojich vrstovníkov. Skromná, no na svoj vek dosť cieľavedomá, vedomá si svojich predností aj nedostatkov. Vedel som, že rada maľuje a že kreslí na rúška. Zdalo sa mi, že veľa ľudí ju nepozná, tak som sa rozhodol, že vám ju predstavím. Rozprávali sme sa pri čaji. Spočiatku pôsobila na mňa skôr tichším dojmom, ale keď sme sa dostali k jej srdcovým témam, parádne sa rozhovorila.

Lilly, čo Ťa viedlo k tomu, že si začala kresliť na rúška?

Myslím, že som sa doma už začala nudiť a maľovanie na rúška bolo v tejto dobe asi užitočnejšie ako na plátna. Potešil ma veľký záujem, ale ku koncu už som toho mala nad hlavu. Už som to nestíhala.

Odkiaľ berieš námety? Dávajú Ti ich tí, pre ktorých tie rúška maľuješ?

Na rúška maľujem podľa toho, kto čo chce. Niektorí len povie čo, niektorí dajú fotku... Niektorí chcú napríklad kvety, niektorí portréty, rodinné fotky...

Máš nejaký obľúbený námet alebo objekt na rúška?

Harry Potter je asi najobľúbenejší (úsmev).

Prečo práve Harry Potter?

Neviem, je to také aktuálne, deti ho majú radi, veď aj ja som doňho zbláznená. (Až teraz som si poriadne všimol jej rúško. Bol tam Harry Potter, na druhej strane nejaký mne neznámy tvor, asi tiež z Harryho Pottera a doplnené to bolo takými zvláštnymi znakmi, ktoré vyzerali ako guľa v ihlane, predpokladám, že to tiež malo niečo spoločné s Harrym.)

Pekný (pochválím Harryho na rúšku), ako ho kreslíš?

Vytlačím si obrázok z internetu a kreslím podľa neho. Kvety nemusím vidieť, tie nakreslím aj spamäti, ale na tvári musím mať nejakú predlohu.

Rúška Ti šije kto, maminka?

Áno.

Okrem rúšok robíš aj iné veci?

Tvorím aj iné veci ako obrazy a rúška. Vyrábam Fimo náušnice, vianočnú výzdobu, pečiem s maminkou kváskové pečivo a rada staviam z dreva.

To Fimo, to je čo?

To je taká farebná modelovacia hmota. Tá sa po vymodelovaní zapeká. Potom je to tvrdé a môže sa to ešte domaľovať akrylovými farbami. Dá sa to aj zliepať, sú na to lepidlá.

Aké techniky používaš?

Toto je pre mňa zákerná otázka, lebo ja to dáko nerozlišujem... Na rúška maľujem farbami na svetlý a tmavý textil. Na plátna akrylovými a olejovými farbami a tiež som vyskúšala techniku krčenia papiera a techniku so štruktúrovacou hmotou.

Čo iné ešte rada robíš?

Rada jazdím na koňoch, behám po horách a staviam bunkre, mám rada zvieratká a rada sa učím nové veci.

Kde jazdíš?

V Nemeckej, ale dosť málo. Je to trošku od ruky a treba na to peniaze.

Asi máš rada kone.

Mám. Ale mám rada aj iné zvieratá. Teraz máme doma malého kocúrka, volá sa Fofo a mám aj afrického slimáka, ten sa volá Zara, a psa Beryho, ale ten je už taký starý ako ja. Už to na ňom vidno...

Veď aj nám si kedysi dala slimáka (spomínam si, ako ho vtedy doniesla).

Nielen vám. V Brusne som rozdala veľa slimákov.

Lilly, tvoje meno zrejme pochádza z latinského slova lilium, po slovensky ľalia. Máš rada kvety?

Rada sa na kvety pozerám a rada ich aj kreslím, ale u mňa by asi dlho nevydržali, aj kaktusy mi umierajú (smiech).

Chodíš aj do ZUŠ?

Chodievala som aj na klavír, ale to ma nebavilo, chcela som chodiť na výtvarnú. No aj tam som po čase prestala chodiť, radšej som si kreslila doma. Vlani, keď som na Čipkárskom vystavovala s miestnymi umelcami, pani riaditeľka ZUŠ aj s pánom učiteľom Uhríkom ma prehovorili, aby som skúsila chodiť s dospelými, ktorých vedie pán učiteľ. Tak tam teraz chodím, aj keď nepravidelne. Tam si odýchnem.

Vieme, že rada maľuješ, kreslíš atď. Ako si už spomenula, vlani si vystavovala s miestnymi umelcami na Čipkárskom, na tohoročnej virtuálnej výstave na webstránkach obce máš tiež nejaké diela. Neskúšala si niečo poslať do nejakej výtvarnej súťaže?

Mnohokrát. Mám aj niekoľko medailí za 1. miesta aj diplomy. Väčšinou ma buď nevyberú, alebo vyhrám 1. miesto (smiech).

Si ôsmačka, kde by si chcela študovať?

Tento rok ma ako ôsmačku prijali na španielske bilingválne gymnázium.

Prečo si sa rozhodla práve pre španielske?

Dávala som si prihlášku aj na anglické, ale neprijali ma. Je to bilingválne gymnázium, ale zamerané je skôr na prírodné vedy a to mám rada. Chémia, fyzika, matematika, to mi ide. Horšie je to so slovenčinou. Možno aj pre tú dvojku zo slovenčiny ma neprijali na to anglické. Budem trinásťročná stredoškôľka. Budú tam určite aj pätnásťroční. Ale nejako to zvládnem.

A čím by si chcela byť?

Potom by som chcela pokračovať na vysokej. Chcela by som byť buď psychologička, alebo dizajnérka/architektka.

Prečo práve tieto povolania?

Baví ma pomáhať ľuďom s ich problémami. Také psychologické poradenstvo manželom, firmám alebo školám, to by bolo zaujímavé. A záhradná alebo bytová architektúra, to by ma tiež bavilo. Ako si vytvoriť príjemné prostredie, ako zladať farby v byte...

Čo pre teba znamená Brusno?

Je to moja rodná dedinka a navždy bude mať miesto v mojom srdci. Lesy za našou záhradou poznám skrz-naskrz a rada tam chodím behať. Mám rada našu školu a ľudí v tejto dedine. Rada sa zapájam do akcií obce, kde môžem ukazovať svoje práce. Vždy ma poteší, keď vidím, že moje diela vyčarujú ľuďom úsmev na tvári.

Máš nejaké vysnívané miesto, kde by si chcela žiť?

Myslím, že Švédsko alebo Amerika, možno Španielsko. Chcem vyskúšať aj atmosféru iných krajín, ale rada sa vždy vrátim do Brusna.

Ďakujem za rozhovor a prajem Ti, aby sa Ti tvoje sny splnili.

Ďakujem.

Ján Vaník

Tvorba v časoch korony: písanie „haiku“

Že neviete, čo je to *haiku*? Hneď vysvetlím. Už to slovo *haiku* vám mnohým iste napovie, že by to mohlo mať niečo spoločné s Japonskom. A veru tak! Ide o tradičnú, veľmi krátku japonskú báseň. Hoci označenie „báseň“ je v tomto prípade trochu zavádzajúce. Nejde tu o báseň v bežnom zmysle slova. Tvorba *haiku* totiž nie je založená na rýmovaní.

Ten, kto sa pustí do písania *haiku*, sa musí sústrediť na počet slabík. Celá báseň má spolu sedemnášť slabík, pričom je formálne rozdelená do troch veršov. Prvý a tretí majú päť slabík, druhý ich má sedem. Pri komponovaní *haiku* netreba okrem počtu slabík rešpektovať žiadne iné prísne pravidlá. Báseň môže byť tvorená tromi vetami (každá veta jeden verš); dvomi vetami, z ktorých jedna využíva plochu dvoch veršov; prípadne môže *haiku* pozostávať z jedinej vety.

Námetom sa môže stať doslova čokoľvek, akákoľvek jednoduchá myšlienka, nálada alebo pocit, občas dokonca stačí banálne pozorovanie okolitého sveta. A práve na to sme mali počas karantény dostatok času.

Tak som sa o nejaké „korona-haiku“ pokúsila. Pár z nich vám ponúkam (a do budúceho čísla nášho štvrtročníka nám môžete nejaké svoje *haiku* poslať zas vy, návod na jeho vytvorenie už poznáte ;-):

Monika Zázrivcová

Chceli sme mať čas.
Teraz zrazu nevieme
ako a kde s ním.

Sneh za oknami
nie je výkyv z normálu.
Len bežný apríl.

Bola som pri tom
keď obloha podvečer
škrtla zápalkou.

Každý deň rada
pozerám cez okno na
spomalený svet.

Ach, tieto rána,
kedy stíham kávu tak
ako dávno nie...

Konáre stromu
prikryli mesiac v splne.
Už necíti chlad.

Rozviate nebo.
Pozadie, ktoré stromom
stále pristane.

Nad hlavou bzukot.
Včely šepkajú hruške
vyznanie lásky.

Osobná spomienka na sv. Jána Pavla II.

(pri príležitosti jeho stých narodenín)

„Človek sa v tomto živote nikdy nenaučí naplno milovať. A predsa nie je nič dôležitejšie ako sa to učiť celý život...” (sv. Ján Pavol II.)

18. mája 1920 prišiel v poľských Wadowiciach na svet Karol Wojtyła, budúci pápež Ján Pavol II., ktorý sa svojím „Nebojte sa!” navždy zapísal do histórie 20. storočia ako jedna z celosvetovo známych osobností, ktoré svojou odvahou a svojimi postojmi prispeli k rozpadu komunistického režimu v strednej Európe.

Aspoň chvíľu si pri príležitosti jeho nedožitých storočnice listujem vo svojich fotoalbumoch a spomínam si na to, kým tento pápež bol (a vlastne stále je) pre mňa osobne, kým je pre nás.

Pre mnohých sa stal symbolom odvahy, viery, dobra, nádeje, ekumenizmu i vytrvalosti v utrpení. Tento „rozlietany” slovanský pápež patril medzi najobľúbenejších pápežov v histórii a na čele rímsko-katolíckej cirkvi stál dlhých 26 rokov.

Pre mňa osobne bol pápežom, ktorý ma sprevádzal väčšinou môjho života. Je zatiaľ jediným pápežom, za ktorým som sa za jeho života (zo zvedavosti, vďačnosti i mladického nadšenia) vydala na päť nezabudnuteľných ciest, hoci hromadné akcie práve nevyhľadávam: do Vajnora (1990), do Košíc (1995), do Paríža (1997), do Ríma (2000) i do Banskej Bystrice (2003). Po jeho smrti sme sa išli pozrieť aj do jeho arcibiskupského pôsobiska, do Krakova i do jeho rodného domu vo Wadowiciach.

Práve vďaka jeho povzbudeniu smerom k mladým ľuďom, počas blahorečenia svätých košických mučeníkov v r. 1995, sme sa dali v našej farnosti dohromady a v klube na fare sa (za pôsobenia vdp. Arnolda Púchyho) rozbehli mládežnícke stretká, mnohé doposiaľ trvajúce priateľstvá, ale aj veľa iných fajn vecí, napríklad naše letné tábory, ktorých už 23. ročník sa konal minulý rok, a ktoré navždy zostanú pre nás i pre naše „táborové deti” nezabudnuteľné.

Ján Pavol II. je tiež jediný pápež, ktorému som – opäť z vďačnosti a mladického nadšenia - napísala list a dokonca naň z vatikánskeho štátneho sekretariátu dostala aj reakciu... o pár mesiacov neskôr, keď som už v podstate žiadnu ani nečakala ;-).

Zatiaľ ostáva aj jediným pápežom, ktorému boli pri každom spievaní pápežskej hymny adresované aj akési zvláštne zimomriavky, ktoré mnou pri Benediktovi a ani Františkovi zatiaľ nikdy neprebehli, hoci si ich všetkých trochu rovnako vážim. Pripisujem to akejsi spriaznenosti slovanských duší zo susedných krajín, ktoré okrem spoločného vierovyznania spájala aj láska k umeniu, divadlu, poézii, turistike, Tatrám... K inému vysvetleniu som zatiaľ nedospela.

Monika Zázrivcová

Nad rodnou dedinou

Foto: Monika Zázrivcová

Petícia za záchranu historickej časti kúpeľov Brusno

Možno ste si všimli, že od februára 2020 sa na rôznych miestach našej obce dala podpísať „Petícia na záchranu historickej časti kúpeľov a exteriéru pôvodných kúpeľov v Brusne“. Možno ste ju mnohí na týchto miestach aj podpísali, možno petícia prišla prostredníctvom dobrovoľníčok a dobrovoľníkov až ku vám domov. Či ste sa už s petíciou stretli alebo nie, či ste ju podpísali alebo nie, radi by sme vám dali do pozornosti, prečo a vďaka komu táto petícia vlastne vznikla, kto za ňou aktuálne stojí a aké je jej presné znenie. Za zrodom petície stojí hlavne snaha pani Tatiany Medveckej o zachovanie istej formy rodinného dedičstva, keďže jej starí rodičia mali kúpele pred desiatkami rokov v prenájme. V tom období inovovali kúpeľný park a dali v ňom postaviť aj sochy, ktoré vytvoril známy sochár Tibor Bártfay st.

Tak sa sformoval petičný výbor v zložení Tatiana Medvecká, Ing. Marián Mikloš, Mgr. Miroslav Hutka, PhD., Mgr. Zdenka Bakšová, Eduard Rauch, RSDr. Karol Uhrík a Mgr. Monika Zázrivcová, PhD. Predsedom petičného výboru sa stal Mgr. Art. Štefan Kocka. Zástupcovia petičného výboru oboznámili 8. 2. 2020 s petíciou na záchranu historickej časti kúpeľov starostu obce Brusno Ing. J. Šimečeka a následne bola spustená podpisová akcia. V záhlaví petície sa nachádza vysvetlený aj jej cieľ, ktorý si dovoľujem citovať: „My, dolu podpísaní občania obce Brusno, žiadame pána Ing. Jozefa Šimečeka, starostu obce Brusno, aby predložil požiadavky petičného výboru novému majiteľovi kúpeľov Brusno z dôvodu záchrany pôvodných kúpeľov. Chceli by sme: aby sa zachránili 3 historické budovy, po nevyhnutných úpravách sprístupniť pitný pavilón pre verejnosť, pravidelne sa starať o kúpeľný park, upraviť chodníky a drevené mostíky, ktoré sú v katastrofálnom stave, pravidelne čistiť blatom a pieskom zanešané jazierka, v parku umiestniť dostatočné množstvo funkčných

Ich vnučku preto veľmi bolel pohľad na schátralý areál tzv. „starých kúpeľov“, z ktorých je dnes jedna zdevastovaná ruina. Bez ohľadu na reči mnohých, že staré kúpele sa už aj tak nedajú zachrániť, napísala listy na rôzne ministerstvá, aj na vedenie Slovenských liečebných kúpeľov a zriadiel, s vedomím, že aj keď možno od nich nedostane žiadnu odpoveď, aspoň ju bude hriať vedomie, že pre záchranu starých kúpeľov niečo urobila. Na jej vlastné prekvapenie dostala od všetkých adresátov odpovede, v ktorých našla isté povzbudenie pre svoje „záchranné rozhodnutie“ a tiež nasmerovanie na vytvorenie petície, ktorá by sa po získaní podpisov od podporovateľov a sympatizantov tejto myšlienky, mohla predostrieť novému majiteľom a správcom kúpeľov Brusno.

lavičiek a tiež smetných košov, obnoviť aj funkčné osvetlenie, zreštaurovať sochy, sprevádzkovať budovu starej kaviarničky Srna.“ Niekoľko desiatok petičných hárkov s podpismi podporovateľov tejto myšlienky sa už nachádza vyzbieraných u „rozbíehateľky“ petície, pani Tatiany Medveckej.

Na žiadosť petičného výboru dávame touto cestou do pozornosti, že kto by mal ešte záujem prispieť svojím podpisom k petícii za záchranu historickej časti brusnianskych kúpeľov, môže tak urobiť ešte do pondelka, 17. augusta 2020, na nasledovných miestach: v lekární Brusno, v potravinách Kortex a v oboch miestnych kvetnárstvach – u Marianny Meškanovej aj u Štefanie Pančuškovskej.

Monika Zázrivcová

Futbal

Turnaj kúpeľných miest mladší žiaci U13

V sobotu 27. 6. 2020 sa na ihrisku FK 34 Brusno-Ondrej konal futbalový „Turnaj kúpeľných miest mladších žiakov U13“. Futbalové nádeje dokázali, že ich hra baví a že už v mladom veku majú futbalové zručnosti. Do ich futbalového života im prajeme veľa úspechov v tejto peknej hre.

FK Turčianske Teplice

FK Slovan Kúpele Sliač

FK 34 Brusno-Ondrej

VÝSLEDKY ZÁPASOV:

BRUSNO – Sliač 5 : 0

Hlušek 2x, Pavlovský 2x, Daučík

Kováčová – T. Teplice 0 : 2

Očkaj N., Kglier

BRUSNO – Kováčová 0 : 2

Soják, Šorec

Sliač – T. Teplice 0 : 4

Marček 2x, Horváth, Torbík

BRUSNO – T. Teplice 3 : 4

Hlušek, Belica, Padúch, – Torbík, Očkaj N., Marček, (vlastný)

Sliač – Kováčová 0 : 6

Šorec 2x, Soják, Dolniak, Gonda, Zvara

VÝSLEDNÉ PORADIE :

1. FK Turčianske Teplice (9b) sc-10 : 3

2. FK Prameň Kováčová (6b) sc-8 : 2

3. FK 34 BRUSNO ONDREJ (3b) sc-8 : 6

4. FK Slovan Kúpele Sliač (0b) sc-0 : 15

ŠK Prameň Kováčová

Protokol o skúške č. 389/2020

vzorka vody č. 389/2020

Dátum odberu / prevzatia vzorky / výkonu skúšky (od-do) :

14.01.2020 / 15.01.2020 / 15.01.2020 - 20.01.2020

Odborné miesto : Brusno - Materská škola

Tabuľka výsledkov skúšok

Ukazovateľ	Metóda stanovenia	Povolený limit	Výsledok	Rozšír. neistota (k=2)	Merná jednotka	Pozn.
Zákal	STN EN ISO 7027-1	5	<0,5	-	FNU	A
Farba	STN EN ISO 7887	20	<2	-	mg/l	A
Reakcia vody	STN EN 10523	6,5 - 9,5	7,39	0,15	-	A
Vodivosť (20°C)	STN EN 27888	125	50,3	5%	mS/m	A
Chemická spotreba kyslíka manganistanom	STN EN ISO 8467	3,0	<0,50	-	mg/l	A
Absorbancia (254 nm, 1 cm)	STN 757360	0,08	0,013	20%	-	A
Amónne ióny	STN ISO 7150-1	0,5	<0,100	-	mg/l	A
Dusitany	STN EN ISO 10304-1	0,5	<0,050	-	mg/l	N
Dusičnany	STN EN ISO 10304-1	50	<4,00	-	mg/l	N
Železo	STN ISO 6332	0,2	<0,050	-	mg/l	A
Mangán	STN EN ISO 15586	50,0	<2,0	-	µg/l	A
Escherichia coli	STN EN ISO 9308-1:2015	0	0	-	KTJ/100ml	A
Koliformné baktérie	STN EN ISO 9308-1:2015	0	0	-	KTJ/100ml	A
Enterokoky	STN EN ISO 7899-2	0	0	-	KTJ/100ml	A
Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C	STN EN ISO 6222	200	13	15%	KTJ/1ml	A
Kultivovateľné mikroorganizmy pri 36°C	STN EN ISO 6222	50	11	25%	KTJ/1ml	A
Clostridium perfringens	STN EN ISO 26461-2	0	0	-	KTJ/100ml	N
Vláknité baktérie (okrem železitých a mangánových	STN 75 7711	0	0	-	jedinice/ml	A
Železité a mangánové baktérie	STN 75 7711	10	0	-	%pokr.	A
Mikromycéty stanoviteľné mikroskopicky	STN 75 7711	0	0	-	jedinice/ml	A
Živé organizmy	STN 75 7711	0	0	-	jedinice/ml	A
Mŕtve organizmy	STN 75 7711	30	0	-	jedinice/ml	A
Bezfarebné bičkovce	STN 75 7711	0	0	-	jedinice/ml	A
Abiosestón	STN 75 7712	10	1	-	%pokr.	A
Chuť*	STN EN 1622	-	prijateľná	-	-	N
Pach	STN EN 1622	-	bez zápachu	-	-	N
Teplota vody	STN 757375	-	8,4	-	°C	N
Voľný chlór	Kyvetové testy	0,3	0,08	-	mg/l	N

Laboratória ORK sú akreditované SNAS, ktorý je signatárom ILAC MRA a EA MLA v oblasti akreditácie laboratórií.

Vzorka bola odobratá podľa interného predpisu PP-012/ORK

*prijateľná = prijateľná pre spotrebiteľa

Vysvetlivky :

- o Protokol sa vzťahuje na predmet skúšania.
- o Protokoly o skúške môže zákazník reprodukovať bez obmedzenia celé.
Čiastočná reprodukcia je možná len so súhlasom vedúceho skúšobného laboratória.
- o Zákazník služieb akreditovaného pracoviska v žiadnom prípade nesmie použiť jeho akreditačnú značku

Za správnosť protokolu zodpovedajú : Ing. Eva Azzamová

STREDOSLOVENSKÁ VODÁRENSKÁ
PREVÁDZKOVÁ SPOLOČNOSŤ
akciová spoločnosť 75
974 01 BANSKÁ BYSTRICA

Protokol o skúške schválil :

Dátum : 18.6.2020

Vedúca LBB - Ing. Eva Azzamová